OULUN AMMATTIKORKEAKOULU

Emmi Visuri

LASTENOHJAAJAOPISKELIJAT KIRJASTOPOLULLE

Kirjastopolun suunnitelma Portaanpään kristillisen opiston lastenohjaajaopiskelijoille

LASTENOHJAAJAOPISKELIJAT KIRJASTOPOLULLE

Kirjastopolun suunnitelma Portaanpään kristillisen opiston lastenohjaajaopiskelijoille

Emmi Visuri
Opinnäytetyö
Kevät 2020
Kirjasto- ja tietopalveluala
Oulun ammattikorkeakoulu

TIIVISTELMÄ

Oulun ammattikorkeakoulu
Tradenomi, kirjasto- ja tietopalveluala

Tekijä: Emmi Visuri
Opinnäytetyön nimi: Lastenohjaajaopiskelijat kirjastopolulle: Kirjastopolun suunnitelma Portaanpään kristillisen opiston lastenohjaajaopiskelijoille
Työn ohjaaja: Jorma Niemitalo
Työn valmistumislukukausi ja -vuosi: Kevät 2020 Sivumäärä: 29 + 19

Opinnäyte tehtiin yhteistyössä Portaanpään kristillisen opiston kanssa. Portaanpäässä oli tarve saada lastenohjaajaopiskelijat tutustumaan kirjastoon ja oppia sen käyttöä. Näin lähti kirjastopolun idea lastenohjaajaopiskelijoille liikkeelle. Opinnäytetyön tavoitteena oli laatia tehtäviä kirjastopolun muodossa lastenohjaajakoulutuksen tarpeisiin.

Opinnäytetyön teoriaosuudessa perehdyin aluksi kirjaston palveluihin ja erityisesti lasten kirjastotyöhön ja lastenkirjallisuuteen. Varhaiskasvatuksesta tarkastelin tarkemmin varhaiskasvatussuunnitelman perusteita ja sieltä osa-alueita Kielten rikas maailma ja Ilmaisun monet muodot, jotka liittyvät läheisimmin lastenkirjallisuuteen ja kirjallisuuskasvatukseen päiväkodissa. Teoriaosuudesta löytyy lisäksi tietoa Portaanpään kristillisestä opistosta ja lastenohjaajakoulutuksesta. Lisäksi etsin erilaisista olemassa olevista kirjastopoluista tietoa ja niiden tavoitteista.

Opinnäytetyöprosessin toiminnallisessa osassa selvitettiin aluksi mitä lastenohjaajakoulutuksen opettajat toivovat opiskelijoiden oppivan kirjaston palveluiden ja aineiston käyttämisestä ja millaista yhteistyötä he ovat aiemmin tehneet kirjaston kanssa. Opettajilta saatiin myös ideoita kirjastopolun tehtäviin. Näiden tietojen pohjalta suunniteltiin kirjastopolku, jonka avulla lastenohjaajaopiskelijat voivat tutustua kirjastoon ja kirjaston aineistoon sekä lastenosaston kokoelmaan toiminnallisin menetelmin.

Kirjastopolun tehtävien avulla lastenohjaajakoulutuksen opettajat ja opiskelijat voivat hyödyntää kirjastoa eri kursseilla. Kirjastopolun tehtävät tutustuttavat lastenohjaajaopiskelijoita kirjaston käyttöön ja sen palveluihin. Tehtävien avulla lastenohjaajaopiskelijat oppivat kuinka he voivat hyödyntää kirjastoa tulevassa ammatissaan.

Asiasanat: kirjastot, lastenkirjallisuus, lastenohjaajat, varhaiskasvatus, Kirjastopolku

ABSTRACT

Oulu University of Applied Sciences
Degree Programme in Library and Information Services'

Author: Emmi Visuri
Title of thesis: Children's Instructor Students and Library Path: Plan for Children's Instructor Students in Portaanpää Christian Institute
Supervisor: Jorma Niemitalo
Term and year when the thesis was submitted: Spring 2020 Number of pages: 29 + 19

The thesis was completed in collaboration with Portaanpää Christian Institute. The teachers of Portaanpää wished their students to become more acquainted with library and its services. With these needs, the idea of library path for children's instructor students began to take shape. The purpose of this thesis was to prepare assignments for children's instructor students in a form of a library path.

In the theoretical section of the thesis library services with a focus on children's library and children's literature were discussed. In more detail, learning areas of 'Rich world of languages' and 'Diverse forms of expression' in the National Core Curriculum for Pre-primary Education were examined. These parts of National Core Curriculum for Pre-primary Education were the most closely related to children's library work and literary education in day care centres. In addition, Portaanpää Christian Institute and the study programme of children's instructor were introduced in the theoretical background. Furthermore, the theory part was consisted of further information on existing library paths and their goals.

In the functional part of the thesis it was first explored what children's instructor teachers want students to learn about the use of library services and materials and how they have previously collaborated with the library. Teachers also provided ideas for library path assignments. On the basis of this information, a library path was designed which will enable children instructor students to become acquainted with the library and library material as well as the collection of the children's department by using functional methods.

Library path assignments allow the teachers and students of children's instructor training to utilize the library and the various services in their courses. Furthermore, the children's instructor students can learn how to efficiently utilize library services in their professional careers.

Keywords: libraries, children's books, children's instructors, pre-primary education, Library Path

SISÄLLYS

1 JOHDANTO 6
2 KIRJASTON PALVELUT 7
2.1 Kirjasto oppimisympäristönä 7
2.2 Lasten kirjastotyö 8
2.3 Lastenkirjallisuus 10
3 VARHAISKASVATUS 12
3.1 Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet 12
3.2 Kielten rikas maailma varhaiskasvatussuunnitelman perusteissa 13
3.3 Ilmaisun monet muodot varhaiskasvatussuunnitelman perusteissa 15
3.4 Kirjallisuuskasvatus päiväkodissa 15
4 KASVATUS- JA OHJAUSALAN PERUSTUTKINTO 17
4.1 Portaanpään kristillinen opisto 17
4.2 Lastenohjaajakoulutus 18
4.3 Ammatillinen tiedonhankinta 18
5 KIRJASTOPOLKUJA 20
5.1 Erilaisia kirjastopolkuja 20
5.2 Kirjastopolkujen tavoitteita 21
6 KIRJASTOPOLUN SUUNNITELMA 22
6.1 Kirjastopolun sisällön määrittely 22
6.2 Kirjastopolun tehtävät 22
7 POHDINTA 24
LÄHTEET 26
LIITTEET 30

1 JOHDANTO

Opinnäyte toteutetaan yhteistyössä Portaanpään kristillisen opiston lastenohjaajakoulutuksen kanssa. Portaanpään kristillinen opisto on kansanopisto Lapinlahdella. Portaanpäässä koulutetaan lastenohjaajia Kasvatus- ja ohjausalan perustutkinnossa. Lastenohjaajaopiskelijoita on Portaanpäässä viidessä ryhmässä, yhteensä noin 70 opiskelijaa vuosittain. Koulutuksesta valmistuvat lastenohjaajat työskentelevät pääasiassa varhaiskasvatuksen lastenhoitajina päiväkodeissa ja he saavat halutessaan pätevyyden myös seurakunnan lastenohjaajiksi. Lastenohjaajakoulutus on uudistunut vuonna 2018 ja sen rakenne mukailee varhaiskasvatussuunnitelman perusteita 2016 (uudistettu 2018). Tutkinto on nimeltään Kasvatus- ja ohjausalan perustutkinto ja osaamisala Varhaiskasvatuksen ja perhetoiminnan osaamisala.

Portaanpään kristilliseltä opistolta toimeksiantajana tuli toive laatia kirjastopolku lastenohjaajakoulutuksen tarpeisiin. Lastenohjaajakoulutuksessa tarvittaisiin työkalua, jonka avulla opiskelijat oppisivat hyödyntämään kirjaston palveluita ja aineistoa oman tutkintonsa ja tulevan ammattinsa näkökulmasta. Erityisenä toiveena olisi, että ainakin osan kirjastopolusta voisi liittää etäopintoina suoritettaviin opintoihin itsenäisesti tehtävänä suorituksena.

Opinnäytetyön tavoitteena on laatia lastenohjaajaopiskelijoille kirjastopolku, jonka avulla he voivat tutustua kirjaston palveluihin ja aineistoon tutkinnon ja tulevan ammattinsa näkökulmasta. Tavoitteena on, että kirjastopolun tehtäviä voisi suorittaa myös itsenäisesti etäopinnoissa.

Tämä opinnäytetyö on toiminnallinen opinnäyte. Toiminnallisen opinnäytetyön tuotos on aina jonkinlainen kehittämistehtävä tai konkreettinen tuote. (Vilkka & Airaksinen 2003, 51.) Tämän opinnäytteen tuotoksena syntyi tehtäväpaketti lastenohjaajaopiskelijoille kirjastopolun muodossa. Opinnäytetyö sisältää teoriaosuuden ja kuvauksen kehittämistehtävästä, josta liitteenä kirjastopolun materiaali.

Uskon, että opinnäytteen tuotoksena syntynyt kirjastopolku kehittää lastenohjaajaopiskelijoiden kirjaston käytön taitoja. Toivon opinnäytetyön olevan hyödyksi toimeksiantajalle Portaanpään kristilliselle opistolle lastenohjaajakoulutuksessa.

2 KIRJASTON PALVELUT

Yleisellä kirjastolla tarkoitetaan ”kunnan järjestämää kaikille väestöryhmille tarkoitettua kunnan kirjastolaitosta” (Laki yleisistä kirjastoista 1492/2016 3 §). Kirjasto on yksi kuntien tuottamasta, joka kuntalaisen peruspalveluista, jonka tulee olla kaikkien tavoitettavissa. Kuntien tulee ylläpitää tasokasta ja kattavaa kirjastopalvelua, jossa on tarjolla asianmukaiset tilat, välineistö ja aineisto.

Kirjasto on maksuton palvelu, joka on kaikille avoin kansan olohuone. Siellä pystyy viettämään aikaa esimerkiksi konsoli- tai tietokonepelejä pelaten tai harrastamaan kirjallisuuden parissa kirjoja tai lehtiä lukien. Kirjastossa on myös mahdollisuus saada opastuksia ja neuvontaa ja siellä järjestetään erilaisia tapahtumia ja näyttelyitä. Opiskelijat voivat hyödyntää kirjaston aineistoa, tietokoneita ja Wi-fiä. (Helsingin kaupunki, viitattu 30.11.2019; Kuntaliitto 2019, viitattu 30.11.2019; Mustakangas 2011, viitattu 30.11.2019.)

Lukemisen edistäminen on yksi kirjaston keskeisistä tehtävistä. Lukutaidon kehittämiseen on myös käynnissä erilaisia yhteistyöhankkeita, kuten Kansallinen lukutaitofoorumi ja Lukuliike. (Kuntaliitto 2019, viitattu 30.11.2019.) Kirjaston ja koulun yhteistyö tiedonhankinta ja -hallintataitojen opastamisessa on erityisen tärkeää. Tällä moniammatillisella yhteistyöllä on mahdollista hyödyntää molempien kumppaneiden voimavaroja. (Opetusministeriön kirjastopolitiikka 2015, 26.)

Kouluille ja päiväkodeille kirjastot ovat tärkeitä kumppaneita. Oman kokemukseni mukaan päiväkodit käyttävät kirjastoa paljon ja kerralla lainataan suuri määrä kirjoja. Joskus päiväkodin henkilöstö pyytää kirjaston henkilökuntaa etsimään valmiiksi kirjoja tietystä aiheesta tai ylipäätään kokoamaan päiväkodeille sopivaa aineistoa. Päiväkodit hyödyntävät myös kirjastoauton palveluita mielellään. Kirjastoauton reitti onkin usein määritelty siten, että se pysähtyy kouluilla ja päiväkodeilla.

2.1 Kirjasto oppimisympäristönä

Ammatillisen koulutuksen toimintakulttuuriin kuuluu, että oppimista voi tapahtua eri tavoin ja eri oppimisympäristöissä. Oppimisympäristönä voi olla luokkahuoneen rinnalla esimerkiksi työpaja, työpaikka tai etäopintoja mahdollistava digitaalinen oppimisympäristö. Myös sosiaaliset kontaktit

esimerkiksi opiskelukavereiden, opettajien tai ohjaajien kanssa muodostavat oppimisympäristöjä. (Opetus- ja kulttuuriministeriö 2019a; Opetus- ja kulttuuriministeriö 2019b).

Yhtä lailla kirjasto voi toimia monipuolisena oppimisympäristönä. Kirjasto on kaikille tasapuolisesti saavutettava paikka ja sinne on helppo ja mukava tulla. Kirjasto tarjoaa mahdollisuuden tutustua monipuoliseen aineistoon: kaunokirjallisuuteen, tietokirjallisuuteen, lehtiin, elokuviin, musiikkiin ja moniin muihin erilaisiin aineistoihin. Kirjaston luokitusjärjestelmän ja hyllykylttien avulla asiakkaiden on helppo ohjautua etsimään oikeasta paikasta etsimäänsä aineistoa. Kirjastoissa on myös käytettävissä tietokoneita, joita opiskelijat voivat hyödyntää tiedonhakuun oppimistehtävissään. Kirjastoista löytyy erilaisia hiljaisia tiloja, joissa pystyy opiskelemaan rauhassa. (Mikkelin kaupunginkirjasto – Etelä-Savon maakuntakirjasto 2015, 18.)

Kirjastoa voi hyödyntää itsenäiseen opiskeluun ja kirjastoon voi tulla myös työskentelemään opettajan johdolla oppituntien aikana. Opettaja voi pyytää myös opastusta kirjaston palveluista ja toiminnasta henkilökunnalta. Kirjastossa on aina paikalla henkilökuntaa, joilta voi kysyä neuvoja ja apua tiedonhakuun sekä laitteiden ja kirjaston käyttöön. (Mikkelin kaupunginkirjasto – Etelä-Savon maakuntakirjasto 2015, 18.)

Lastenohjaajaopiskelijoille kirjastosta löytyy niin ammattikirjallisuutta kuin työssä tarvittavaa lastenkirjallisuuttakin. Lastenohjaajan opintoihin kuuluu opintoja muun muassa varhaiskasvatuksesta, erityiskasvatuksesta, perhetoiminnannasta ja ilmaisun eri muodoista. Kirjastosta löytyvä aineisto voi tukea opintoja esimerkiksi etäopinnoissa ja ohjatun toiminnan suunnittelutyössä. Etäopintoihin voi liittyä tiedonhankintaa kursseihin liittyvistä aiheista. Varhaiskasvatuksen pedagogisen toiminnan suunnittelu kuuluu opintoihin ja materiaalia suunnitelmiin löytyy kirjastosta.

2.2 Lasten kirjastotyö

Lasten- ja nuortenkirjastotyö on asiaan kuuluvien sisältöjen tuntemista, kohtaamisia kohderyhmän kanssa sekä kirjastopedagogiikkaa. Lasten- ja nuortenkirjastyö kerryttää hyötyä, iloa, yhteistyötä ja osaamista sekä edistää lukemista eri muodoissaan. (Litmanen-Peitsala, viitattu 4.2.2020.)

Lasten- ja nuortenkirjastotyö edistää jokaisen oikeutta saada tietoa, kulttuurista kehitystä ja elinikäiseen oppimista, innostaa nauttimaan lukemisesta sekä tarjoaa lapsille ja nuorille monipuolisen

oppimis- ja harrastusympäristön, josta löytyy niin fyysisiä aineistoja kuin e-aineistoja. Lasten- ja nuortenkirjastotyön tarkoituksena on tukea lukemisvaikeuksissa, kehittää lasten ja nuorten monilukutaitoa ja edistää digitaalisen lukutaitojen kehittymistä sekä edistää lasten ja nuorten omaehtoista kirjaston käyttöä. Myös monipuolisten tapahtumien ja sisältöjen tarjoaminen, joista on mahdollista saada elämään iloa, hyötyä ja elämyksiä. (Hietanen 2019, 8-9, viitattu 4.3.2020.)

IFLA:n (International Federation of Library Associations and Institutions) laatimien suosituksien mukaan lasten kirjastotyön ammattilaisen tulee osata tehdä kirjaston käytöstä kannustavaa, helppoa ja mukavaa. Lasten kasvun ja kehityksen ymmärtäminen ikävaiheittain ja sen huomioiminen on tärkeää lasten kirjastotyössä. Lasten kirjastotyössä on hyvä pysyä jatkuvasti ajan tasalla lastenkulttuurista tutustumalla monipuolisesti eri lasten aineistoihin ja sen perusteella valita kirjastoon kattava ja laadukas lasten kokoelma. Teknologian kehityksessä on myös syytä pysyä mukana ja ymmärtää sosiaalisen median ja digitaalisen maailman merkitys lasten kirjastotyöhön. Yhteistyö muiden tahojen kanssa, kuten päiväkotien ja koulujen, on tärkeää ja sitä suositellaan tekemään paljon. (IFLA 2018, 6, viitattu 6.3.2020.)

Lastenkirjoihin kohdistuvat vaatimukset, toiveet ja odotukset vaihtelevat suuresti lukijakunnan ikäjakauman mukaan. On aivan selvää, että 2-vuotias on erilainen lukija kuin 8-vuotias. Lastenkirjaksi voi määritellä yhtä lailla taaperoikäisen koskettelukirjan kuin kuvakirjan, joka puhuttelee lasta ja aikuista kuvan ja sanan yhteistyöllä. Siitä millainen kirja sopii tietyn ikäiselle lapselle ei ole olemassa valmiita ohjeita eikä eri ikävaiheisiin ole mahdollista vain tietyntyyppistä kirjallisuutta. Aikuisen tehtäväksi jää valita laajasta tarjonnasta yksittäiselle lapselle sopivia kirjoja. (Heikkilä-Halttunen 2015, 145, 185; Voipio & Laakso 2017, 1.)

Silloin tällöin vanhemmat pyytävät apua kirjaston henkilökunnalta etsimään lapselleen sopivaa kirjallisuutta. Usein syynä on se, ettei lapsi ole kiinnostunut lukemisesta eikä lue paljon ja hänelle pitäisi löytää jotain mielenkiintoista lukemista. Toisaalta ajoittain kirjaston henkilökunnalta tullaan kysymään uutta ja erilaista kirjallisuutta lapselle, joka on jo lukenut paljon.

2.3 Lastenkirjallisuus

Uusia lasten- ja nuortenkirjoja ilmestyy Suomessa vuosittain useita satoja. Lasten- ja nuortenkirjojen julkaisumäärä on vaihdellut 683-958 kappaleen välillä vuosina 2014-2018. Kotimaisten lastenkirjojen julkaisumäärä on noussut vähitellen vuosien 2014-2018 aikana. Käännettyjen lastenkirjojen määrä on sen sijaan vähentynyt. Vuonna 2018 uusia lastenkirjoja julkaistiin yhteensä 724 kappaletta.

TAULUKKO 1. Julkaistut lasten- ja nuortenkirjat (Suomen Kustannusyhdistys, viitattu 7.3.2020)

	2014		2015		2016		2017		2018	
		%		%		%		%		%
Lasten- ja nuortenkirjat yhteensä	883	-4	683	-22	790	+15	876	+10	958	+9
Kotimaiset lastenkirjat	206	+7	221	+7	223	+0	280	+25	311	+11
Kotimaiset nuortenkirjat	70	+16	61	-12	73	+19	60	-17	87	+45
Käännetyt lastenkirjat	537	-6	336	-37	422	+25	515	+22	413	-19
Käännetyt nuortenkirjat	71	-27	76	+7	74	-2	68	-8	147	+116

Lastenkirjallisuus on lapsille ja nuorille laadittua kirjallisuutta. Lastenkirjojen kieli ja sanasto on yksinkertaisempaa kuin aikuisille suunnatuissa kirjoissa ja kuvituksella on niissä tärkeä tehtävä. Lastenkirjat ovat suhteellisen lyhyitä ja niiden sisältö käsittelee lapsille tuttua kokemusmaailmaa tai fantasiaa. (Tieteen termipankki 2018, viitattu 7.3.2020.)

> Lastenkirjallisuuden alalajeja ovat sadut ja muut fantasiakertomukset, satunäytelmät, kuvakirjat, lastenrunot ja lorut. Lastenkirjallisuuteen sisältyy myös lasten tietokirjallisuus. (Tieteen termipankki 2018, viitattu 7.3.2020.)

Heikkilä-Halttunen (2015, 30-31) tuo kirjassaan esille katselukirjojen opettavan käsitteitä ja lapsen päivittäiseen arkeen liittyviä asioita. Monissa katselukirjoissa painotetaan nykyään tunnekasvatusta. Katselukirjat kannustavat aikuista viestimään lapsen kanssa jo ennen kuin lapsella on omia sanoja ja lukutilanteesta voi syntyä vastavuoroinen ja lapsen kannalta palkitseva lukukokemus. Tällöin lapsen sanavarasto karttuu huomaamatta.

Taapero- ja leikki-ikäiselle suunnatut kuvakirjat ovat sosiaalisen elämän oppikirjoja. Kirjan tapahtumiin samastuessaan lapsi harjaannuttaa vuorovaikutustaitojaan myötäelämällä kirjan päähenkilön

tunteita ja kokemuksia. Useimmissa kuvakirjoissa kieli on rikasta ja monitasoista, joten niiden lukeminen kehittää monipuolisesti lapsen puheen kehitystä ja kielitaitoa. Kuvakirjojen avulla lapsi oppii myös tiedonkäsittelyyn ja oivaltamiseen liittyviä perustaitoja. (Heikkilä-Halttunen 2015, 39.)

Lapsen lukutaito pysyy hyvänä kouluun tullessa, jos lapsella on valmiiksi hyvät perustaidot kirjaimista ja/tai muutamista sanoista. Lapsi, jolle on luettu lapsena paljon, on oikeudenmukaisempi ja sosiaalisempi. Hän edistyy ja pärjää paremmin koulussa kuin lapset, joille ei kotona ole luettu. Sanavaraston ollessa laajempi, keskusteleminen on lapselle niin helpompaa kotona ja muuallakin. On tutkittu, että jos lapselle on luettu paljon, kasvaa aktiivisemmaksi ja tiedonhaluisemmaksi aikuiseksi. Lukuharrastuksen ansiosta lapsi kasvaa itsevarmemmaksi, pystyy helpommin ilmaisemaan mielipiteensä sekä saavuttamaan tavoitteitaan. (Lukukeskus 2019, viitattu 14.11.2019.)

3 VARHAISKASVATUS

Varhaiskasvatus on pedagogista lapsen suunnitelmallista ja tavoitteellista kasvatusta, opetusta ja hoitoa. Varhaiskasvatuksen tehtävänä on tukea lapsen kasvua, kehitystä ja oppimista sekä edistää hyvinvointia. Varhaiskasvatus on kohdennettu alle oppivelvollisuusikäisille tai olosuhteiden vaatiessa myös sitä vanhemmille lapsille ja se on osa suomalaista koulutusjärjestelmää. (Opetushallitus 2019b, viitattu 28.11.2019; Varhaiskasvatuslaki 540/18 1§.)

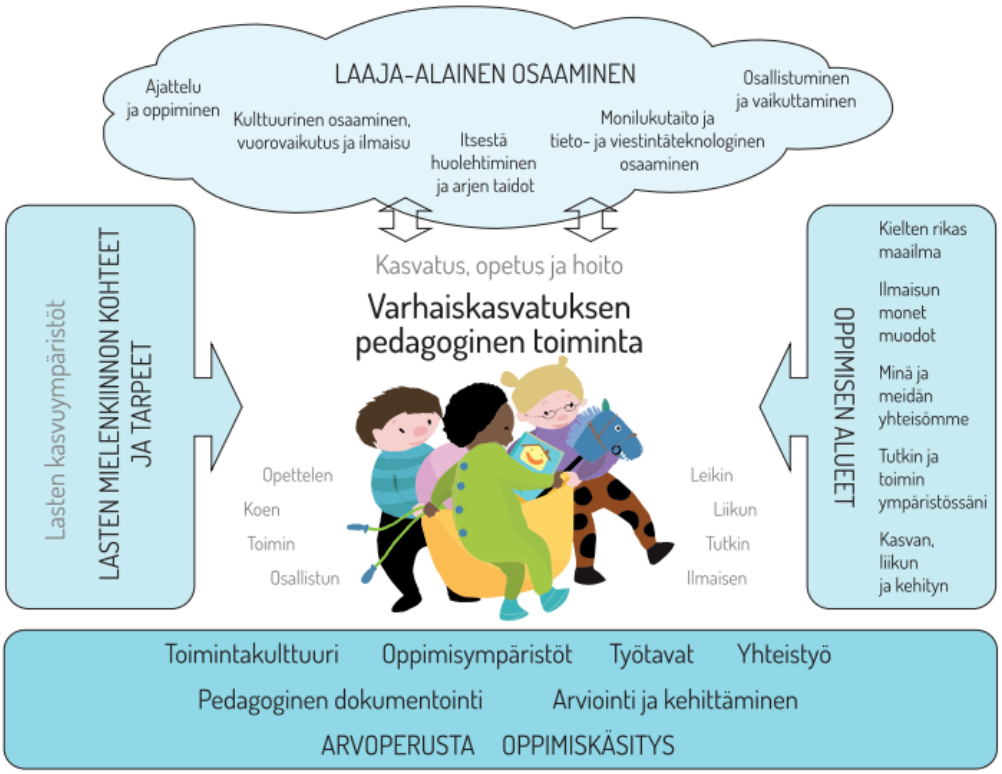
Varhaiskasvatusta ohjaa varhaiskasvatuslaki (540/2018), jossa ”säädetään lapsen oikeudesta varhaiskasvatukseen, varhaiskasvatuksen järjestämisestä ja tuottamisesta sekä varhaiskasvatuksen tietovarannosta” (1 §). Muuta varhaiskasvatusta koskevaa lainsäädäntöä ovat muun muassa Valtioneuvoston asetus varhaiskasvatuksesta (753/2018), Laki lasten kanssa työskentelevien rikostaustan selvittämisestä (504/2002) ja Lastensuojelulaki (417/2007). (Opetus- ja kulttuuriministeriö 2019, viitattu 28.11.2019.)

Varhaiskasvatuksen toimintamuotoja ovat perhepäivähoito, päiväkoti- ja avoin varhaiskasvatustoiminta. Yleisin varhaiskasvatuksen toimintamuodoista on päiväkodissa toteutettava varhaiskasvatus. Kaikkia varhaiskasvatuksen toimintamuotoja ohjaavat sekä varhaiskasvatuslain että varhaiskasvatussuunnitelman perusteiden tavoitteet. Paikallisissa varhaiskasvatuksen suunnitelmissa huomioidaan eri toimintamuotojen ominaispiirteet ja täsmennetään tavoitteet toimintamuodoittain. (Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet 2018, 17-18.)

3.1 Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet

”Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet on varhaiskasvatuslain perusteella Opetushallituksen antama valtakunnallinen määräys, jonka mukaan paikalliset ja lasten varhaiskasvatussuunnitelmat laaditaan ja varhaiskasvatus toteutetaan” (Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet 2018, 7). Varhaiskasvatussuunnitelman perusteista käytetään yleisesti lyhennettä Vasu. Uudet varhaiskasvatussuunnitelman perusteet astuivat voimaan vuoden 2019 alusta lähtien. Varhaiskasvatussuunnitelman perusteiden tehtävä on ohjata ja tukea varhaiskasvatuksen toteuttamista, järjestämistä ja kehittämistä sekä edistää laadukkaan ja tasa-arvoisen varhaiskasvatuksen toteutumista koko Suomessa. (Opetushallitus 2019b, viitattu 28.11.2019.)

Varhaiskasvatussuunnitelman perusteissa on kuvattu varhaiskasvatuksen pedagogisen toiminnan viitekehys (kuvio 1). Viitekehykseen on koottu varhaiskasvatuksen kokonaisuus ja siinä on määritelty muun muassa oppimiskäsitys, arvoperusta, monipuoliset oppimisympäristöt ja työtavat sekä toiminnan suunnittelun lähtökohtana olevat lasten mielenkiinnon kohteet ja oppimisen alueet ja laaja-alainen osaaminen. (Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet 2018, 36-37)

KUVIO 1. Pedagogisen toiminnan viitekehys (Opetushallitus 2019c, viitattu 28.11.2019)

Tässä opinnäytteessä keskitytään tarkemmin kahteen oppimisen alueeseen: Kielten rikas maailma ja Ilmaisun monet muodot. Nämä oppimisen alueet liittyvät lähimmin lastenkirjallisuuteen ja lasten kirjastotyöhön. Kirjastopolun tehtävien sisältö on sovellettu näihin oppimisen alueisiin lastenohjaajien opettajilta tulleiden toiveiden mukaisesti.

3.2 Kielten rikas maailma varhaiskasvatussuunnitelman perusteissa

Varhaiskasvatussuunnitelman perusteissa (2018, 36-37) todetaan, että varhaiskasvatuksen tehtävänä on lasten kielellisten taitojen ja valmiuksien sekä kielellisten identiteettien kehittymisen vahvistaminen. Lapselle kieli on väline, joka tukee ajattelun ja kommunikoinnin kehittymistä. Kieli on

lapselle myös oppimisen kohde. Lasten kielelliset valmiudet ja kielenkäyttötaidot vaikuttavat muun muassa ikä sekä se, millaisissa kielellisissä ympäristöissä he ovat kasvaneet. Varhaiskasvatuksessa pyritään turvaamaan kaikille lapsille mahdollisuus ilmaista itseään, tulla ymmärretyksi ja ymmärtää toisia. (Opetushallitus 2019a, viitattu 17.11.2019.)

Kielellisten taitojen vahvistaminen on yhteydessä monilukutaidon kehittymiseen ja kulttuuriseen osaamiseen sekä vuorovaikutusosaamiseen. Varhaiskasvatuksen tehtävä on tukea myös lasten kiinnostusta erilaisiin teksteihin, kulttuureihin ja kieliin. (Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet 2018, 36-37.)

Varhaiskasvatuksen opettajien ja lastenhoitajien tehtävänä on tietoisesti tukea kielellisen muistin ja sanavaraston laajenemista ja sitä kautta lasten kielellistä ilmaisua. Tällaisia työtapoja ovat muun muassa lorujen ja laululeikkien käyttö sekä kielellä leikittely. Lapsille kannattaa lukea erilaista aineistoja, kuten lasten kuvakirjoja, sarjakuvia, satuja ja kansantarinoita, koska niissä käytetään hyvin erilaista kieltä. Lukeminen ja tarinoiden kerronta luovat otollisia tilanteita pohtia sanojen ja tekstien merkityksiä ja opetella uusia käsitteitä lasten kanssa. (Ahonen 2017, 186-187; Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet 2018, 38.)

Ahosen (2017, 185-187) mukaan lukeminen palvelee lapsen kehitystä monipuolisesti. Se on keino rakentaa yhteistä ymmärrystä ja laajentaa ajattelua. Sen avulla voi opettaa lapselle asioita esimerkiksi maailmasta, ihmisyydestä ja elämästä. Lukemisen myötä lapsen mielikuvitus pääsee valloilleen ja luovuus kehittyy. Monipuolinen kielellä leikittely tukee lapsen kielellistä kehittymistä. Vaikkapa pukemista voi rytmittää hauskan lorun avulla. Lorutellessa lapsen sanavarasto laajene ja kielellinen muisti kehittyy sekä kyky soveltaa kieltä luovasti harjaantuu. Lorujen avulla voidaan tutustua riimipareihin ja niiden äänteisiin.

Varhaiskasvatuksen opettajien ja lastenhoitajien tehtävänä on luoda lapsille mahdollisuuksia kiinnostua puhutusta ja kirjoitetusta kielestä ja vähitellen myös kirjoittamista ja lukemista kohtaan. Lapsia ohjataan kiinnittämään huomiota sanojen muotoihin, merkityksiin ja rakenteisiin, kuten tavuihin ja äänteisiin. Vähitellen lapsi rohkaistuu itsekin lukemaan ja kirjoittamaan leikillisesti sekä keksimään tarinoita. Tässä vaiheessa aikuinen voi dokumentoida lasten kertomuksia, loruja ja sanallisia viestejä. (Ahonen 2017, 188-189; Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet 2018, 38.)

3.3 Ilmaisun monet muodot varhaiskasvatussuunnitelman perusteissa

Ilmaisun monet muodot on yksi varhaiskasvatuksen oppimisen alueista. Siihen kuuluu musiikillinen, kuvallinen, sanallinen ja kehollinen ilmaisu. Näiden ilmaisun eri muotojen tavoitteellinen tukeminen varhaiskasvatuksen arjessa tukee lapsen kokonaisvaltaista kasvua, kehitystä ja oppimista. (Ahonen 2017, 193; Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet 2018, 38.)

”Ilmaisun monet muodot auttavat lapsia jäsentämään ja tulkitsemaan ympäröivää maailmaa sekä omaa merkitystään itseään ilmaisevana yksilönä ja arvokkaana yhteisön jäsenenä” (Ahonen 2017, 194). Ilmaisun eri muotoihin, kulttuuriperintöön ja taiteeseen tutustuminen tukee sekä lasten monilukutaitoa että osallistumista ja vaikuttamista. Taiteen avulla lapsi voi ilmaista tunteitaan ja ajatuksiaan muillakin tavoin kuin kirjoittamalla ja puhumalla. (Ahonen 2017, 195.)

Erityisesti sanallisessa ilmaisussa hyödynnetään lastenkirjallisuutta, sanataidetta, teatterin eri muotoja. Sanalliseen ilmaisuun kuuluvat oleellisesti leikki ja draama. Ne tarjoavat lapselle mahdollisuuden ilmaisuun ja viestintään sekä monipuoliseen kielelliseen ja keholliseen kokemiseen. (Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet 2018, 40.)

3.4 Kirjallisuuskasvatus päiväkodissa

Varhaiskasvatuksessa on tavoitteena tukea lapsen puheen ja kielen kehitystä vanhempien ohella. Päiväkotien tulisi antaa lapsille mahdollisuus tutustua kaikkiin lastenkirjallisuuden lajeihin, jotka kehittävät eri tavoin lapsen kielellistä tietoisuutta. (Heikkilä-Halttunen 2015, 117.)

Varhaiskasvatuksen henkilöstö hyödyntää kirjaston ammattilaisten apua etsiessään eri ikäisille lapsille sopivaa kirjallisuutta. Kirjaston henkilökunta voi etsiä valmiiksi lapsiryhmälle sopivia kirjoja tai kirjoja jostain tietystä aiheesta, josta lapset ovat kiinnostuneet. Päiväkodissa voi olla meneillään jokin projekti, jonka aiheesta tarvitaan monipuolista kirjallisuutta kuten tietokirjoja, kuvakirjoja, runokirjoja ja niin edelleen. Elina Kataja kertoo Opetushallituksen Osallisuus toiminnan suunnittelun ja eheytetyn toiminnan näkökulmasta -videolla päiväkodissa toteutetusta Kakkaprojektista, jonka aihe nousi lasten mielenkiinnon kohteista ja ikisuosikista, kakasta. Projektin aikana käytiin haastattelemassa farmaseuttia apteekissa ja etsittiin kirjastosta monenlaisia kirjoja aiheesta. Kirjoista löytyi

tietoa muun muassa ihmisen kehosta, hygieniasta ja suoliston toiminnasta. Lapset oppivat projektissa kakasta hankitun tiedon lisäksi paljon tiedon etsimisestä, opitun prosessoinnista ja yhteistyöstä. (Opetushallitus & Kataja 2018, viitattu 6.3.2020.)

Päiväkodeissa vietetään päiviä, jolloin lapset saavat tuoda oman lempilelunsa kotoa mukanaan päiväkotiin. Tätä teemapäivän ideaa voisi muunnella ja viettää välillä oman kirjan päivää. Päivän ideana olisi, että lapset saisivat tuoda oman lempikirjansa mukanaan ja esitellä sitä muille lapsille. Tällä tavalla lapsi huomaa, että jokaisella meistä on omat erilaiset mielenkiinnon kohteet kirjojen lukemisessa ja lapsi oppii myös keskustelemaan lukemastaan kirjasta. (Heikkilä-Halttunen 2015, 119.)

4 KASVATUS- JA OHJAUSALAN PERUSTUTKINTO

Kasvatus- ja ohjausalan perustutkinto on ammatillinen tutkinto, jonka laajuus on 180 osaamispistettä. Kasvatus- ja ohjausalan perustutkinto muodostuu kolmesta osaamisalasta: nuoriso- ja yhteisöohjauksen osaamisala, kommunikaation ja viittomakielisen ohjauksen osaamisala ja varhaiskasvatuksen ja perhetoiminnan osaamisala. (Kasvatus- ja ohjausalan perustutkinto 2017, 1.) Näistä osaamisaloista Portaanpään kristillinen opisto toteuttaa varhaiskasvatuksen ja perhetoiminnan osaamisalaa, johon tässä opinnäytteessä keskitytään.

Varhaiskasvatuksen ja perhetoiminnan osaamisala muodostuu neljästä pakollisesta ammatillisesta tutkinnon osasta (105-110 osaamispistettä) ja kahdesta valinnaisesta tutkinnon osasta (35-40 osaamispistettä). Lisäksi tutkintoon kuuluvat kaikille pakolliset yhteiset tutkinnon osat (35 osaamispistettä). (Kasvatus- ja ohjausalan perustutkinto 2017, 1.)

4.1 Portaanpään kristillinen opisto

Portaanpään kristillinen opisto on perustettu vuonna 1919. Opisto on aloittanut toimintansa vuonna 1923. Opiston nimi oli alun perin Savon kristillinen opisto, mutta nimi vaihtui jo ensimmäisellä vuosikymmenellä Portaanpääksi. Portaanpään opisto on perustettu körttiläisyyden eli herännäisyyden arvopohjalle. (Portaanpää 2020, viitattu 29.1.2020.)

Portaanpäässä opiskelee vuosittain noin 300 opiskelijaa, jotka ovat iältään 16-100 -vuotiaita. Ammatillista koulutusta järjestetään kasvatus- ja ohjausalan perustutkinnossa ja ammattitutkinnossa, joissa opiskelijoita on vuosittain noin 70-85. Yleissivistävää koulutusta on tarjolla aikuislukiossa, aikuisten perusopetuksessa maahanmuuttajille sekä perusopetuksen lisäopetuksessa. Vapaan sivistystyön koulutusta on tarjolla lyhytkursseina ja Väri-nää -kuvataidekoulutusta varttuneille. Kesäisin järjestetään Lapinlahden musiikkileiri lapsille ja nuorille. (Portaanpää 2020, viitattu 29.1.2020.)

4.2 Lastenohjaajakoulutus

Varhaiskasvatuksen ja perhetoiminnan osaamisalan tutkintonimike on lastenohjaaja. Tutkinnon perusteissa (Kasvatus- ja ohjausalan perustutkinto 2017, 1) kuvataan lastenohjaajan työnkuvaa seuraavasti:

> Lastenohjaaja työskentelee varhaiskasvatuksen tehtävissä huolehtimalla lapsen kokonaisvaltaisesta hyvinvoinnista. Hän voi työskennellä myös erilaisten perheiden ja kouluikäisten lasten kanssa. Lastenohjaajan työ on kasvatusta, hoitoa ja huolenpitoa. (Kasvatus- ja ohjausalan perustutkinto 2017, 1.)

Tutkintoon kuuluu varhaiskasvatuksesta annetun valtioneuvoston asetuksen (753/2018) 3 §:ssä määritellyn osaamisen ja se antaa kelpoisuuden varhaiskasvatuslain (540/2018) 28 §:n varhaiskasvatuksen lastenhoitajan tehtäviin. Opiskelija voi halutessaan sisällyttää tutkintoonsa opinnot, jotka sisältävät seurakunnan lastenohjaajan työssä vaaditun erityisosaamisen. Tällöin hän voi työskennellä myös Suomen evankelis-luterilaisen kirkon seurakunnan lastenohjaajan tehtävässä (Kasvatus- ja ohjausalan perustutkinto 2018, 1).

Varhaiskasvatuksen tehtäviä, joihin Portaanpään kristillisestä opistosta valmistuneet lastenohjaajat useimmiten työllistyvät, ovat varhaiskasvatuksen lastenhoitajan tehtävät päiväkodissa. Muutama valmistunut työllistyy vuosittain myös evankelis-luterilaisen seurakunnan lastenohjaajiksi tai muihin varhaiskasvatuksen tehtäviin. (Visuri 2019, sähköpostiviesti 30.11.2019.)

4.3 Ammatillinen tiedonhankinta

Lastenohjaajan työssä tarvitaan niin kasvatuksen ja ohjaukseen kuin viestintään ja vuorovaikutukseenkin liittyviä taitoja. Tutkintoon sisältyy ammatillista vuorovaikutusta ja kohtaamista, lapsen kasvuun, hyvinvointiin ja oppimiseen sekä varhaiskasvatukseen, perhetoimintaan ja monialaiseen yhteistyöhön liittyviä opintoja. Valinnaisissa tutkinnon osissa voi valitan esimerkiksi ilmaisun ohjaamiseen, tukea tarvitsevien lasten ohjaamiseen, liikunnan ohjaamiseen tai luonto- ja elämystoiminnan ohjaamiseen liittyviä opintoja. (Portaanpään kristillinen opisto 2018, 5.)

Portaanpään kristillisen opiston opettajille tein kyselyn, jossa kartoitettiin opettajien millaista yhteistyötä he ovat tehneet kirjaston kanssa ja miten he haluaisivat hyödyntää kirjastoa kursseillaan. Kysely meni seitsemälle opettajalle ja siihen vastasi neljä opettajaa. Kyselyä laatiessa tulee ottaa

huomioon vastaajien aika ja halukkuus vastata kyselyyn. Myös kyselyn pituus ja ulkoasu ovat tärkeitä seikkoja huomioida kyselyä laadittaessa, sillä kyselyyn on mukavampi vastata, jos se on sopivan lyhyt ja ulkoasu on miellyttävä ja yksinkertainen. Lomakkeen suunnittelussa huomioitavien seikkojen listaus alkaa aivan tarkoituksella lomakkeen pituudesta ja ulkoasusta. (KvantiMOTV 2010, viitattu 31.3.2020) Näiden syiden vuoksi laadin kyselyn mahdollisimman tiiviiksi ja selkeäksi ulkoasultaan, jotta mahdollisimman moni opettajista ehtisi vastata siihen.

Opettajille suunnatun kyselyn (liite 1) vastauksista selvisi, että Portaanpäässä on käytetty kirjastoa lastenohjaajaopiskelijoiden kanssa tiedonhakuun. Useimmiten tiedonhaun tehtävät ovat liittyneet itsenäisiin etätehtäviin. Äidinkielen opintoihin kuuluvien opintojen puitteissa vieraillaan kirjastossa ja opiskelijat tekevät siellä tehtäviä joko opettajan tai kirjaston henkilökunnan ohjaamina. Lisäksi kirjaston kanssa on tehty yhteistyötä muun muassa pitämällä satutunteja ja erilaisia työpajoja lapsille.

Opettajat ovat huomanneet, että osalla opiskelijoista on suuria haasteita ammatillisessa tiedonhaussa. Opettajien mukaan opiskelijoissa on sellaisia, jotka eivät ole koskaan käyneet kirjastossa aikuisena tai eivät osaa käyttää kirjaston luokitusjärjestelmää, jolloin kirjan etsiminen esimerkiksi tekijän mukaan on vaikeaa. Joskus opettajat ovat kohdanneet opiskelijan, joka ei ole koskaan lukenut satukirjaa. Muutamat opiskelijat ovat kertoneet välttelevänsä kirjaston käyttöä, koska eivät osaa asioida siellä. Tiedonhaku internetistä sen sijaan on helpompaa suurimmalle osalle opiskelijoista.

5 KIRJASTOPOLKUJA

Kirjastopolku on menetelmä, jonka avulla voidaan innostaa lukemaan, tutustuttaa opiskelijoita kirjastoon ja sen palveluihin sekä etsimään tietoa ja oppimaan tiedonhakua. Kirjastopolku on useimmiten yhteistyö- tai ohjaussuunnitelma, joka luodaan kirjaston ja koulun yhteistyönä. (Kirjastopolku -toimintamalli, viitattu 30.11.2019; Kulttuuriespoo.fi 2019, viitattu 30.11.2019; Porin kaupunki, viitattu 30.11.2019)

Opettajan johdolla tehdyillä kirjastokäynneillä voi olla suuri merkitys lukemaan innostamiselle ja kirjaston käyttämiselle. Kirjastopolun puitteissa luokat pääsevät ohjatuille kirjastokäynneille ja voivat tutustua kirjastoon esimerkiksi kirjavinkkauksen tai tiedonhaun opetuksen avulla. Kirjastot voivat tarjota myös erilaisia työpajoja, lukukoiratunteja tai kirjailijavierailuja. (Kulttuuriespoo.fi 2019, viitattu 30.11.2019.)

5.1 Erilaisia kirjastopolkuja

Kaikissa kirjastoissa tehdään yhteistyötä koulujen kanssa ja tuetaan lasten ja nuorten lukuharrastusta ja kirjaston käyttöä. Kirjastopoluista on olemassa erilaisia versioita ja ne ovat myös erinimisiä: kirjastopolku, kulttuuripolku, kirjastoreitti, kirjastoseikkailu tai kouluyhteistyö. Muutamilta kirjastoilta löytyy erilaisia sivustoja kirjastopoluista: Mikkelin kirjastopolku, Oulun Kirjastoreitti, Espoon Kulps!-kirjastopolku ja Kajaanin Kirjastopolku. Varhaiskasvatukseen tai toisen asteen ammatilliseen koulutukseen suunnattuja kirjastopolkuja ei juurikaan ole olemassa.

Mikkelissä on laadittu kaupunginkirjaston ja esi- ja perusopetuksen yhteistyö- ja ohjaussuunnitelma, jonka lähtökohtana on tukea opetussuunnitelmaa. Suunnitelmassa on kuvattu kirjaston roolia lukutaidon tukemisessa sekä tiedonhankinta- ja mediataitojen ohjauksessa. Tämä niin sanottu kirjasto-opetussuunnitelma on nimetty kirjastopoluksi. Kirjastopolulle on laadittu Kirjastopolkusivusto, jonka tietoja kirjaston henkilökunta pitää ajantasaisena. Mikkelin kirjastopolku sivulta löytyy muun muassa ajankohtaisia asioita kirjastoista, kirjastopolun sisältö, esite ja juliste sekä linkkejä lisämateriaaleihin. (Mikkelin kaupunginkirjasto – Etelä-Savon maakuntakirjasto 2015, 4, 12, 24.)

Oulun kaupungin kirjastoreitti on Oulun esi-, perusopetuksen ja lukioiden yhteinen toimintamuoto. Sen tavoitteena ovat kirjaston ja opetuksen yhteistyö, monipuoliset tiedonhankintataidot sekä lukemaan innostaminen ja monilukutaidon tukeminen. Kirjastoreitin avulla kirjastosta tulee jokaiselle oululaiselle koululaiselle luonnollinen osa oppimisympäristöä. Kirjastoreittisivustolta löytyy muun muassa opettajan materiaalipankki, kirjaston vinkit, kirjallisuusdiplomit sekä tiedonhaun mobiilitehtäviä.

5.2 Kirjastopolkujen tavoitteita

Kirjastopolkujen tavoitteita voi olla monenlaisia riippuen esimerkiksi kohderyhmästä: onko kirjastopolku suunnattu lapsille, nuorille vai aikuisille? Mitkä ovat heidän lähtökohtansa kirjastonkäytössä? Kirjastopolun tehtäviä voivat olla muun muassa kirjastopalveluihin tutustuminen, tiedonhankinnan ja tiedonhankintataitojen opettaminen, lasten ja nuorten lukemisen innostaminen, kirjallisuuteen kiinnostuksen herättäminen sekä positiivisten kirjastokokemuksien saaminen. Tärkeää on myös monilukutaidon kehittäminen, uusien lukumallien löytäminen ja hyödyntäminen sekä tietotekniikan käyttäminen apuna. (Kirjastopolku -toimintamalli, viitattu 10.12.2019).

Kirjasto voi tukea opetussuunnitelman ja varhaiskasvatussuunnitelman toteuttamista yhteistyössä koulujen ja varhaiskasvatuksen kanssa. Kirjastopolun tehtävien avulla kirjastoa käytetään oppimisympäristönä. Kirjastopolun tavoitteena on saada kirjaston palvelut päiväkodeille ja kouluille osaksi heidän arkeaan. Vastaavasti pyritään sisällyttämään varhaiskasvatuksen ja koulujen kanssa tehtävä yhteistyö osaksi kirjaston toimintaa. Sekä kirjaston henkilökunta että opettajat hyötyvät moniammatillisesta yhteistyöstä. (Lohjan kaupunki 2019, 7)

6 KIRJASTOPOLUN SUUNNITELMA

6.1 Kirjastopolun sisällön määrittely

Kirjastopolun tehtävien suunnittelussa kysyttiin aluksi opettajilta, millaista yhteistyötä kirjaston kanssa on aiemmin tehty ja miten ja millä kursseilla he haluaisivat hyödyntää kirjastoa opetuksessaan. Opettajilta saatiin myös vinkkejä ja ideoita tehtävien sisältöön. Opettajat toivovat opiskelijoiden oppivan käyttämään kirjastoa opintojensa aikana, sillä tulevassa ammatissaan lastenhoitajina he tulevat tarvitsemaan tätä taitoa. Myös lastenkirjallisuuden laaja tuntemus on tärkeä työväline tulevassa ammatissa. Opiskelijoiden pitäisi oppia tuntemaan kirjaston palvelut ja käyttämään niitä rohkeasti. Kirjaston pitäisi olla paikka, jonne on helppo mennä ja asioida. Kirjastopolun tehtävillä pyritään edesauttamaan lastenohjaajaopiskelijoiden aktiivisuutta ja omaehtoisuutta kirjaston käytössä.

Opettajat kokevat, että opiskelijoiden tulisi oppia erityisesti tiedonhakua oman alansa aineistoista. Opiskelijoiden olisi hyvä oppia tutustumaan uusimpaan ammattikirjallisuuteen ja pysymään siinä ajan tasalla. Opettajien mielestä kirjasto olisi mainio lisä myös etäopintojen tehtäviin. Opettajat toivoisivat, että heillä olisi valmista materiaalia, jota voisi hyödyntää etäkursseihin. Kirjastopolun tehtävien toivotaan olevan sovellettavissa erityisesti toiminnallisten menetelmien kursseihin, kuten kielten rikas maailma, ilmaisun monet muodot, tunnetaidot ja perhetyön opinnot.

6.2 Kirjastopolun tehtävät

Kirjastopolun tehtävät on koottu siten, että niitä voi käyttää opetuksessa soveltuvin osin. Tehtäviä ei ole luokiteltu valmiiksi, vaan opettajat voivat itse päättää mihin kurssiin kutakin tehtävää käyttävät. Mukaan on otettu tehtäviä tiedonhausta, aineistoon tutustumisesta, lastenkirjallisuudesta ja varhaiskasvatuksesta.

Kirjastopolun tehtävät on laadittu siten, että tehtävän alussa on lyhyt info ja tavoite. Infon avulla opiskelijat saavat tietoa kirjaston palveluista ja toiminnasta. Suurimman osan tehtävistä voi suorittaa itsenäisesti tai niitä voi tehdä opettajan johdolla.

Ammatillinen tiedonhaku ja *Verkkokirjasto tutuksi* -tehtävien tavoitteena on tutustuttaa opiskelijat verkkokirjaston ja kirjaston palveluihin. *Ammatillinen tiedonhaku* -tehtävän tavoitteena on tutustua kirjaston luokitusjärjestelmään ja löytää oikeat luokat, joista löytyy oman alan kirjallisuutta. *Verkkokirjasto tutuksi* -tehtävän tarkoituksena on tutustuttaa verkkokirjastoon sekä uuteen Rutakko-mobiilikirjastosovellukseen.

Kirjoja teeman mukaan, Kirjastokassi ja *Kirjastobingo* -tehtävien avulla opiskelijat tutustuvat kirjaston lasten osastoon ja lastenkirjallisuuteen. *Kirjoja teeman mukaan* -tehtävässä opiskelijat tutustuvat lastenkirjallisuuteen valitsemansa teeman avulla. Opiskelijat etsivät mahdollisimman monesta eri kirjastoluokasta lasten kirjoja. Kirjat voivat olla esimerkiksi kuvakirjoja, satuja, runoja, tietokirjoja ja sarjakuvia. *Kirjastokassi* -tehtävän tavoitteena on tutustuttaa opiskelijat erilaisiin lasten kirjoihin ja arvioimaan minkälaiset kirjat sopivat eri ikäryhmille. *Kirjastobingo* -tehtävässä etsitään ja tutustutaan erilaisiin lasten kirjoihin ja niiden sisältöön. Tehtävän tavoitteena on avata opiskelijoille lasten kirjojen maailmaa: kuinka monipuolinen se on.

Kertomattomat tarinat, Leikkiä ja ilmaisua, Lasten laulut, Musta tuntuu punaiselta ja *Lorukortit* -tehtävät tutustuttavat varhaiskasvatuksen ilmaisun eri muotojen kirjallisuuteen. *Kertomattomat tarinat* -tehtävässä opiskelijat tutustuvat Mäkisen, Suvannon ja Ukkolan kirjaan Eetu, Iitu ja kertomattomat tarinat. Kirjan ideana on, että lapsi kertoo itse tarinan kirjan kuvakertomuksen avulla. Opiskelijan tehtävänä on valmistaa saman tyylinen juonellinen kuvakertomus, jota voi hyödyntää työssään lastenohjaajana. *Leikkiä ja ilmaisua* -tehtävässä tavoitteena on etsiä tietoa leikistä ja ilmaisusta varhaiskasvatuksessa sekä suunnitella kirjan ideoiden pohjalta ilmaisuleikkituokio. Tehtävässä hyödynnetään Martinez-Abarcan ja Nurmen kirjaa Loikaten leikkiin – rohkeasti rooliin! Draamakasvatusta 1-7 -vuotiaille. *Lasten laulut* -tehtävässä opiskelijat tutustuvat kirjaston musiikkiosastoon ja lasten laulukirjoihin. Opiskelija valitsee yhden laulukirjan, josta tekee kirja-arvostelun ja valitsee kirjasta laulun, jonka opettaa muille. *Musta tuntuu punaiselta* -tehtävässä tutustutaan Rusasen, Kuuselan, Rintakorven, Torkin kirjaan Musta tuntuu punaiselta: kuvataiteellinen toiminta varhaisiässä. Kirjasta löytyy tietoa lasten kuvataidekasvatuksesta, kuvallisen ilmaisun kehityksestä sekä kuvallisen ilmaisun suunnittelusta, toteutuksesta ja pedagogisesta dokumentoinnista. Tehtävässä tutustutaan lasten kuvalliseen ilmaisuun ja suunnitellaan kuvallisen ilmaisun tuokioita. *Lorukortit*-tehtävässä etsitään kirjastosta lasten runokirjoja ja valmistetaan lorukortit. Lorukortit ovat lapsen käteen sopivia kortteja, joissa toisella puolella on loru ja toisella puolella loruun sopiva kuva. Opiskelija voi käyttää lorukortteja tulevassa työssään päiväkodin yhteisillä lorutteluhetkillä, musiikkituokioilla ja vaikkapa aamupiirissä.

7 POHDINTA

Tavoitteena tässä opinnäytetyössä oli laatia tehtäviä kirjastopolun muodossa lastenohjaajakoulutuksen tarpeisiin. Toimeksiantajana opinnäytetyölle oli Portaanpään kristillinen opisto. Opiston ammatillisen koulutuksen opettajilta tuli toive laatia kirjastopolku lastenohjaajakoulutuksen tarpeisiin.

Opinnäytetyön teoriaosuudessa perehdyin aluksi kirjaston palveluihin ja erityisesti lasten kirjastotyöhön ja lastenkirjallisuuteen. Taustatyönä tutustuin aluksi lastenohjaajakoulutuksen eli kasvatus- ja ohjausalan perustutkinnon perusteiden varhaiskasvatuksen ja perhetoiminnan osaamisalan sisältöön. Koulutus on muodostettu pitkälti varhaiskasvatussuunnitelman perusteiden pohjalta, joten päädyin tarkastelemaan opinnäytetyössäni lastenohjaajakoulutuksen sisällön sijaan varhaiskasvatussuunnitelman perusteita. Varhaiskasvatussuunnitelman perusteista rajasin tarkemman tarkastelun kohteeksi kaksi oppimisen aluetta: Kielten rikas maailma ja Ilmaisun monet muodot. Nämä oppimisen alueet liittyvät mielestäni lähimmin lasten kirjastotyöhön ja lastenkirjallisuuteen.

Selvitin opinnäytetyön teoriaosuudessa myös millaisia kirjastopolkuja ja yhteistyötä koulujen kanssa kirjastoissa on tehty. Kirjastopolkuja on tehty koulujen ja kirjaston yhteistyönä useimmiten kuntien tai kaupunkien sisällä. Kirjastopolkujen kohderyhmänä ovat yleensä olleet esi- ja perusopetus ikäiset lapset. Joissakin kunnissa on myös lukiolaisille suunnattuja kirjastopolkuja. Ammatilliseen perustutkintoon suunnattuja kirjastopolkuja ei liene aiemmin tehty, joten tämän opinnäytteen kirjastopolun suunnitelma lienee ensimmäinen laatuaan. Erityisesti lastenohjaajaopiskelijoille kirjaston tuntemus on oleellinen osa ammattitaitoa, sillä he tarvitsevat kirjaston käytön taitoja tulevassa työssään.

Tämän opinnäytetyön kirjastopolun tehtävät on tarkoitettu oppimateriaaliksi lastenohjaajakoulutukseen. Kirjaston käyttö on ollut Portaanpään kristillisen opiston lastenohjaajaopinnoissa suhteellisen vähäistä, joten kirjastopolulle oli olemassa selkeä tarve. Kirjastopolun tehtävät toimivat oppimateriaalipankkina opettajille. Tällaisen oppimateriaalin saatavuus ja käytön helppous tekee kirjaston käytön opettelusta kaikille mahdollista ja se on täysin ilmaista. Mielestäni kirjastopolun tehtävät ovat onnistuneita ja sopivat lastenohjaajakoulutukseen hyvin.

Taustatyö ja tiedonhankinta lastenohjaajakoulutuksen sisällöstä ja varhaiskasvatussuunnitelman sisällöstä antoivat hyvän pohjan tehtävien suunnitteluun. Lasten kirjastotyön ja lastenkirjallisuuden

jo olemassa olevaa tietämystä tuli syvennettyä teoriatietoa kootessa. Näiden pohjalta olikin suhteellisen vaivatonta suunnitella kirjastopolun tehtävät. Tehtävät ovat monipuolisia ja uskon niitä olevan mukava tehdä niin omatoimisesti kuin ryhmässäkin. Kirjasto tulee helposti tutuksi *Ammatillinen tiedonhaku, Kirjoja teeman mukaan* ja *Verkkokirjasto tutuksi* -tehtävien avulla. Lastenkirjallisuuteen vuorostaan tutustutaan muun muassa *Kirjastobingo* ja *Kirjastokassi* -tehtävien avulla. Varhaiskasvatuksen ilmaisun moniin muotoihin tutustutaan tehtävissä *Lasten laulut*, *Lorukortit*, *Musta tuntuu punaiselta, Leikkiä ja ilmaisua* ja *Kertomattomat tarinat.* Kirjastopolun tehtäviä voisi jatkossa kehittää digitaaliseen muotoon esimerkiksi erilaisia sovelluksia tai QR-koodeja hyödyntäen. En ole aivan täysin tyytyväinen tehtävien ulkonäköön, joten niistä olisi hyvä tehdä jatkokehityksenä hauskemman näköisiä, esimerkiksi lisätä jotain kuvia ja värejä. Varsinkin, jos kirjastopolun tehtäviä tekisi enemmän digitaalisia. Kirjastopolun tehtävät ovat saatavilla Portaanpään kristillisen opiston opettajille erillisenä tiedostona.

Jos aikaa olisi ollut enemmän olisin testannut kirjastopolun tehtäviä opettajilla ja opiskelijoilla ja kysynyt heiltä palautetta. Aihealuetta olisi voinut myös laajentaa. Esimerkiksi olisi voinut tehdä kirjastopolkuun myös tehtäviä perhetoiminnasta, liikunnasta ja katsomuskasvatuksesta.

Portaanpään kristillisessä opistossa ei ole käytössä oppilaitoskirjastoa, joten kirjaston käyttöä harjoitellaan paikallisessa yleisessä kirjastossa. Yleisten kirjastojen tehtävänä on muun muassa ”edistää lukemista ja kirjallisuutta, tarjota tietopalvelua, ohjausta ja tukea tiedon hankintaan ja käyttöön sekä monipuoliseen lukutaitoon sekä tarjota tiloja oppimiseen, harrastamiseen, työskentelyyn ja kansalaistoimintaan” (Laki yleisistä kirjastoista 1492/2016, §6). Oppilaitosten kannattaakin mielestäni hyödyntää kirjaston aineistoa, palveluja ja henkilökunnan ammattitaitoa opetuksen tukena. Tämän opinnäytetyön kirjastopolun tehtäviä pystyy tekemään missä tahansa Suomen yleisissä kirjastoissa. Laaditun kirjastopolun tehtäviä voi muunnella muidenkin ammatillisten koulutusten ja eri koulutusasteiden tarpeita vastaaviksi.

LÄHTEET

Aerila, J-A. & Kauppinen, M. 2019. Sytytä lukukipinä. Pedagogisia keinoja lukuinnon herättelyyn. Jyväskylä: PS-kustannus.

Ahonen, L. 2018. Vasun käyttöopas. Jyväskylä: PS-kustannus.

Heikkilä-Halttunen, P. 2015. Lue lapselle! Opas lasten kirjallisuuskasvatukseen. Keuruu: Atena Kustannus Oy.

Helsingin kaupunki. 2019. Yleiset kirjastot. Viitattu 30.11.2019, https://www.hel.fi/helsinki/fi/kaupunki-ja-hallinto/hallinto/palvelut/palvelukuvaus?id=3209.

Hietanen, M. 2019. Lasten ja nuorten kirjastotyön merkitys. Teoksessa Rikkilä, J. & PiKen Lanutiimi (toim.) Lasten ja nuorten kirjastotyön PiKe-alueella – Lämmöllä lukemisen tukena, 8-9. Viitattu 4.3.2020, https://akepike.fi/kehittaminen/lanu-kirja/.

IFLA. 2018. IFLAn suositukset 0–18-vuotiaiden lasten kirjastopalveluille. Viitattu 6.3.2020, https://www.ifla.org/files/assets/libraries-for-children-and-ya/publications/ifla-guidelines-for-library-services-to-children_aged-0-18-fi.pdf.

Kasvatus- ja ohjausalan perustutkinto. 2017. Määräys OPH-2632-2017. Opetushallitus. Viitattu 5.9.2019, https://eperusteet.opintopolku.fi/eperusteet-service/api/dokumentit/4307552.

Kettunen, M. 2011. Kirjastopolulle! Kajaanin kaupunginkirjaston Kirjastopolun suunnittelu ja toteutus. Oulun seudun ammattikorkeakoulu. Kirjasto- ja tietopalvelun koulutusohjelma. Opinnäytetyö. Viitattu 5.9.2019, https://www.theseus.fi/bitstream/handle/10024/27744/Kettunen_Marja.pdf?sequence=1&isAllowed=y.

Kirjastopalvelut lasten lukemisen ja lukutaidon edistäjänä. Helsinki: Aluehallintovirasto. Viitattu 5.9.2019, http://www.patio.fi/web/pepa-2017-valtakunnallinen/tapahtumat.

Kirjastopolku -toimintamalli. Koulun ja kirjaston yhteistyötä Rovaniemellä. Rovaniemen kouluverkosto ja Rovaniemen kaupunginkirjasto, Lapin maakuntakirjasto, Rovaniemi. Lukuinto.fi. Viitattu 5.9.2019, http://www.lukuinto.fi/media/mallisto/koulun_ja_kirjaston_yhteistyo/toimintamalli_kirjastopolku.pdf.

Kulttuuriespoo.fi. 2019. Kulps!-kirjastopolku. Viitattu 30.11.2019, https://www.kulttuuriespoo.fi/fi/event/8335-kulps-kirjastopolku.

Kuntaliitto. 2019. Yleiset kirjastot. Viitattu 30.11.2019, https://www.kuntaliitto.fi/opetus-ja-kulttuuri/yleiset-kirjastot.

KvantiMOTV. 2010. Kyselylomakkeen laatiminen. Viitattu 31.3.2020, https://www.fsd.tuni.fi/menetelmaopetus/kyselylomake/laatiminen.html.

Laki yleisistä kirjastoista. 1492/2016.

Lasten- ja nuortenkirjastotyö PiKe-kirjastoissa – Lämmöllä lukemisen tukena….

Lastenkulttuurikeskus Lastu. Pohjois-Savon kulttuuripolku. Kirjastopolku. Viitattu 5.9.2019, http://www.lastu.fi/laku/pdf/kirjastopolku.pdf.

Laukkanen, A. 2017. Lastenkirjastotyö ammattina - Kyselytutkimus Etelä-Savon kirjastoihin. Oulun ammattikorkeakoulu. Kirjasto- ja tietopalvelun tutkinto-ohjelma. Opinnäytetyö. Viitat-tu 5.9.2019, https://www.theseus.fi/bitstream/handle/10024/129096/Laukkanen_Anu.pdf?se-quence=1&isAllowed=y.

Lintula, O. 2018. Kirjasto ja kasvattajat: Oulun kaupunginkirjaston palveluiden käyttö varhaiskas-vatustyössä. Oulun ammattikorkeakoulu. Kirjasto- ja tietopalvelun tutkinto-ohjelma. Opinnäytetyö. Viitattu 5.9.2019, https://www.theseus.fi/bitstream/handle/10024/159003/Lintula_Outi.pdf?se-quence=1&isAllowed=y.

Litmanen-Peitsala, P. 2019. Lasten- ja nuortenkirjastotyön parhaat käytännöt yksiin kansiin. Vii-tattu 4.2.2020, https://www.kirjastot.fi/uutiset/uutiset/lasten-ja-nuortenkirjastotyon-parhaat-kaytan-not?language_content_entity=fi.

Lohjan kaupunki. 2019. Kirjastopolkua pitkin. Kirjaston, koulun ja varhaiskasvatuksen yhteistyö-suunnitelma. Viitattu 20.2.2020, https://lukki.finna.fi/themes/custom/files/lohja/lohja_kirjastopol-kuapitkin.pdf.

Lukukeskus. 2019. Lue lapselle. Viitattu 14.11.2019, http://www.lukukeskus.fi/wp-con-tent/uploads/2017/11/lue-lapselle-PDF.pdf.

Mikkelin kaupunginkirjasto – Etelä-Savon maakuntakirjasto. 2015. Yhdessä lukutaitoja tuke-massa. Mikkelin kaupunginkirjaston ja koulujen yhteistyösuunnitelma. Viitattu 28.12.2019, https://kirjastopolkumikkeli.files.wordpress.com/2015/08/uusi-yhteistyc3b6suunnitelma-versio-2-1.pdf.

Mustakangas, T. 2011. Kirjasto – kaiken kansan olohuone. Blogit. Kaleva.fi. Viitattu 30.11.2019, https://blogit.kaleva.fi/terhi-mustakangas/kirjasto-kaiken-kansan-olohuone.

Mäkinen, L., Suvanto, A. & Ukkola, S. 2017. Eetu, Iitu ja kertomattomat tarinat. Lapsen kerronta-taitoja kehittävä satukirja. Jyväskylä: PS-kustannus.

Opetushallitus. 2019a. Kielten rikas maailma -materiaali. Viitattu 17.11.2019, https://www.oph.fi/fi/koulutus-ja-tutkinnot/kielten-rikas-maailma-materiaali.

Opetushallitus. 2019b. Mitä on varhaiskasvatus? Viitattu 28.11.2019, https://www.oph.fi/fi/koulu-tus-ja-tutkinnot/mita-varhaiskasvatus.

Opetushallitus. 2019c. Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet pähkinänkuoressa. Viitattu 28.11.2019, https://www.oph.fi/fi/koulutus-ja-tutkinnot/varhaiskasvatussuunnitelman-perusteet-pahkinankuoressa.

Opetushallitus & Kataja, E. 2018. Osallisuus toiminnan suunnittelun ja eheytetyn toiminnan näkökulmasta. Video. Viitattu 6.3.2020, https://www.youtube.com/watch?time_continue=700&v=2FHq0K2ryok&feature=emb_title.

Opetus- ja kulttuuriministeriö. 2019a. Ammatillinen koulutus. Viitattu 28.12.2019, https://minedu.fi/ammatillinen-koulutus.

Opetus- ja kulttuuriministeriö. 2019b. Muut oppimisympäristöt. Viitattu 28.12.2019, https://minedu.fi/muut-oppimisymparistot1.

Opetusministeriön kirjastopolitiikka. 2015. Yleiset kirjastot. Kansalliset strategiset painoalueet. Opetusministeriön julkaisuja 2009:32. Viitattu 28.12.2019, https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/bitstream/handle/10024/76687/opm32.pdf?sequence=1.s

OUTI-verkkokirjaston tiedonhaun mobiilitehtävät. Oulun kaupunginkirjasto – maakuntakirjasto 2013-2018. Viitattu 5.9.2019, http://oulu.ouka.fi/kirjasto/kr/.

Porin kaupunki. Mikä on kirjastopolku? Viitattu 5.9.2019, https://www.pori.fi/intopolktou/kirjastopolku/mika-kirjastopolku.

Portaanpää. Viitattu 29.1.2020, http://www.portaanpaa.fi/wordpress/.

Portaanpään kristillinen opisto. 2018. Kasvatus- ja ohjausalan perustutkinnon toteuttamissuunnitelma.

Saaranen-Kauppinen, A. & Puusniekka, A. 2006. KvaliMOTV - Menetelmäopetuksen tietovaranto. Tampere: Yhteiskuntatieteellinen tietoarkisto. Viitattu 5.9.2019, https://www.fsd.uta.fi/menetelmaopetus/kvali/index.html.

Suojala, M. & Karjalainen, M. (toim.) 2001. Avaa lastenkirja! Johdatus lastenkirjallisuuden lajeihin ja käyttöön. Helsinki: Lasten Keskus.

Suomen Kulttuuriperintökasvatuksen seura ry ja Suomen lastenkulttuurikeskusten liitto. Kulttuurikasvatussuunnitelma.fi. Viitattu 5.9.2019, http://kulttuurikasvatussuunnitelma.fi/.

Suomen Kustannusyhdistys. 2020. Vuositilastot. Julkaistut uutuudet, painetut kirjat, kpl. Viitattu 7.3.2020, http://tilastointi.kustantajat.fi/PublicReporting/Yearly.aspx?reportName=FirstEditionsInPrint.txt&language=FIN.

Tieteen termipankki. 2018. Lastenkirjallisuus. Viitattu 7.3.2020, https://tieteentermipankki.fi/wiki/Kirjallisuudentutkimus:lastenkirjallisuus.

Tuomala, H. & Tenetz, K. Oulun kaupungin varhaiskasvatuksen kulttuuriopas. Oulun kaupunki. Viitattu 5.9.2019, http://www.kulttuurivalve.fi/tiedostot/Lastenkulttuuri/Varhaiskasvatuksen_kulttuuriopas.pdf.

Valtioneuvoston asetus varhaiskasvatuksesta. 753/2018.

Varhaiskasvatuslaki. 540/2018.

Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet 2018. Määräykset ja ohjeet 2018:3a. Opetushallitus. Viitattu 5.9.2019, https://www.oph.fi/sites/default/files/documents/varhaiskasvatussuunnitelman_perusteet.pdf.

Westerholm, H. 2011. Kulttuurikasvatus Helsingin peruskouluissa. Helsingin kaupunki. Viitattu 5.9.2019, https://www.hel.fi/static/kulke/KulttuurikasvatusPeruskouluissa.pdf https://www.hel.fi/static/kulke/KulttuurikasvatusPeruskouluissa.pdf.

Vilkka, H. & Airaksinen, T. 2003. Toiminnallinen opinnäyte. Helsinki: Tammi.

Visuri, M. 2019. Tutkinnosta valmistuneet. Ammatillisen koulutuksen apulaisrehtori. Portaanpään kristillinen opisto. Sähköpostiviesti 30.11.2019.

Voipio, M., & Laakso, M. 2017. Lasten- ja nuortenkirjallisuutta tutkimassa. AVAIN - Kirjallisuudentutkimuksen Aikakauslehti, 3/2017. Viitattu 8.11.2019, https://journal.fi/avain/article/view/66376/26814.

TAUSTAKYSYMYKSET OPETTAJILLE LIITE 1

OULUN AMMATTIKORKEAKOULU

Lastenohjaajaopiskelijoille kirjastopolku - kysymyksiä

Opinnäytetyön tarkoitus ja tavoite

Työn tarkoituksena on

a) selvittää mitä lastenohjaajakoulutuksen opettajat toivovat opiskelijoiden oppivan kirjaston palveluiden ja aineiston käyttämisestä,
b) kehittää sen pohjalta lastenohjaajaopiskelijoiden kirjaston käytön taitoja kirjastopolun avulla.

Työn tavoitteena on laatia lastenohjaajaopiskelijoille kirjastopolku, jonka avulla he voivat tutustua kirjaston palveluihin ja aineistoon tutkinnon ja tulevan ammattinsa näkökulmasta. Tavoitteena on, että kirjastopolun tehtäviä voisi suorittaa myös itsenäisesti etäopinnoissa.

Kirjastopolun tavoitteena voi olla esimerkiksi lukutaidon, tiedonhakutaitojen ja TVT-taitojen tukeminen, kirjastoon ja sen palveluihin ja aineistoon tutustuttaminen.

1. Millaista yhteistyötä olet tehnyt kirjaston kanssa kurssien yhteydessä?

2. Miten haluaisit/voisit hyödyntää kirjastoa kursseillasi?

3. Voisiko kirjastoa hyödyntää etäopinnoissa?

4. Millä kursseilla voisit hyödyntää kirjastoa ja/tai sen palveluita?

5. Mihin näistä varhaiskasvatuksen alueista kirjastoa/kirjastopolun tehtäviä voisit hyödyntää?

	kielten rikas maailma
	sanallinen ilmaisu
	kuvallinen ilmaisu
	musiikillinen ilmaisu
	kehollinen ilmaisu
	taide- ja kulttuurikasvatus
	leikki
	liikunta
	katsomuskasvatus/ kristillinen kasvatus
	ajattelu ja oppiminen
	muu, mikä?

6. Muita toiveita tai ehdotuksia/ vinkkejä?

Lastenohjaajaopiskelijat kirjastopolulle

Kirjastopolun suunnitelma Portaanpään kristillisen opiston lastenohjaajaopiskelijoille

Emmi Visuri
Opinnäytetyö
Kevät 2020
Kirjasto- ja tietopalveluala
Oulun ammattikorkeakoulu

Ammatillinen tiedonhaku

Kirjastossa kirjat on luokiteltu eri luokkiin kirjaston oman luokituksen mukaisesti. Kirjat ovat järjestetty aakkosjärjestykseen kirjailijan sukunimen mukaan. Sukunimen kolmen ensimmäistä kirjainta näkyvät kirjan selän alareunassa valkoisessa tarrassa. Osa kirjoista on aina esillä hyllyjen päällä, telineissä tai pöydällä.

Aikuisten osastolla romaanit löytyvät luokasta 84.2. Joitain eri genrejä on otettu erilleen pääluokasta 84.2. Niitä voivat olla esim. jännityskirjallisuus, rakkauskirjallisuus, historiallinen kirjallisuus ja fantasiakirjallisuus.

Aikuisten osastolla tietokirjallisuutta löytyy luokista 0-9. Esimerkiksi kasvatukseen ja opetukseen liittyviä kirjoja löytyy luokasta 38 ja liikuntaan ja leikkiin löytyy luokasta 79.

Kirjojen etsimiseen voit kysyä apua kirjaston henkilökunnalta.

Tämän tehtävän tavoitteena on tutustua kirjaston luokitusjärjestelmään ja löytää

TEHTÄVÄ 1

Etsi kolme aikuisille suunnattua romaania, jotka liittyvät omaan alaasi.

- Kirjoita ylös kirjan tekijä(t) ja kirjan nimi sekä luokka, josta löytyy.
- Muista laittaa kirjat takaisin hyllyyn omalle paikalleen!
- Tee yhdestä kirjasta kirja-arvostelu.

TEHTÄVÄ 2

Etsi itseäsi kiinnostavasta ammattialaasi liittyvästä aiheesta kolme tietokirjaa. Aihe voi olla esimerkiksi erityiskasvatus, liikuntakasvatus, katsomuskasvatus tai perheiden kanssa toimiminen.

- Kirjoita ylös kirjan tekijä(t) ja kirjan nimi sekä luokka, josta löytyy.
- Muista laittaa kirjat takaisin hyllyyn omalle paikalleen!
- Tee yhdestä kirjasta kirja-arvostelu.

Verkkokirjasto tutuksi

> *Verkkokirjasto on internetissä toimiva kirjaston palvelu. Oman kirjastosi verkkokirjastoon voit kirjautua kirjastokortin numerolla ja salasanalla. Ensimmäistä kirjautumista varten tarvitset käydä kirjaston asiakaspalvelussa, josta saat salasanan (jonka voit verkkokirjastossa myöhemmin vaihtaa).*
>
> *Nämä tehtävä tehdään opettajan johdolla luokassa.*

TEHTÄVÄ 1

Mene Rutakko-kirjastojen kotisivuille, https://rutakko.verkkokirjasto.fi/web/arena ja etsi vastaukset seuraaviin kysymyksiin.

1) Mitä kirjojen lainaukseen liittyen voit tehdä verkkokirjastossa?
2) Minkälaista aineistoa voit lainata e-aineistona/sähköisenä?
3) Paljonko varauksen tekeminen maksaa?
4) Mikä tarkoitus on lukudiplomilla?
5) Mikä on kaukolaina?
6) Mikä on kotiseutukokoelma?

TEHTÄVÄ 2

Mene oman kirjastosi verkkosivuille, esim. https://rutakko.verkkokirjasto.fi/web/arena, https://kuopio.finna.fi/ tai https://koha.siilinjarvi.fi/

- Kirjaudu sisään verkkokirjastoon.
- Etsi sivuilta jokin sinua kiinnostava lasten kirjavinkki.
- Etsi seuraavaksi sama kirja verkkokirjaston tai Rutakko-mobiilikirjaston haun avulla.
- Tee kirjasta varaus. Valitse noutopaikaksi lähikirjastosi.
- Poista varaus, mikäli et aio hakea sitä. Hakemattomasta varauksesta peritään maksu!

VASTAUKSET OPETTAJALLE

1) Siellä voi nähdä omat lainaukset ja varaukset, katsella lainaushistoriaa, uusia lainoja, tehdä vaurauksia sekä etsiä aineistoa hakukoneella.
2) Kirjastojen verkkosivuilta löytyy kirjaton palvelut, ajankohtaiset tapahtumat, lukuvinkkejä eri kohderyhmille ja e-aineistot eli sähköisesti lainattavat kirjat, musiikki, lehdet ja elokuvat.
3) Kauanko varaus on noudettavissa ja mitä tapahtuu, jos sitä ei hae? Vinkki: vastaukset löytyvät käyttösäännöistä. Varaaminen on maksutonta. Varaus on noudettava 7 vuorokauden kuluttua saapumisilmoituksen lähtemisestä. Noutamattomasta varauksesta peritään maksu.
4) Diplomin tarkoituksena on innostaa koululaisia lukemaan ja tutustuttaa heidät omalle ikätasolleen sopivaan kirjallisuuteen. Suorittamalla diplomin oppilaat oppivat analysoimaan ja antamaan palautetta lukemastaan ja lukukokemuksistaan.
5) Kaukolainaksi voi tilata aineistoa, jota ei ole Rutakko-kirjastoverkon kirjastojen kokoelmissa. Kaukolainat ovat maksullisia. Lähettäjäkirjasto määrää aineiston laina-ajan ja käyttöehdot.
6) Rutakko-kirjastojen kotiseutukokoelmat sisältävät kuntalaisten teoksia sekä kuntaa koskevaa aineistoa. Kotiseutukokoelmiin voi tutustua kirjastoissa. Kokoelmista ei yleensä anneta kotilainoja, jotta aineisto olisi aina käytettävissä kirjastossa. Useasta teoksesta löytyy kuitenkin myös lainattava kappale kirjastosta.

Kirjoja teeman mukaan

> *Varhaiskasvatuksen oppimiskäsitys korostaa lasta aktiivisena toimijana. Lasten mielenkiinnonkohteet tulee huomioida pedagogisen toiminnan suunnittelussa ja toteutuksessa. Lasten ajatusten kuunteleminen ja aloitteisiin vastaanottaminen vahvistaa lasten osallisuutta. Kirjasto tarjoaa oivan lisän toimintaan monipuolisen aineiston avulla.*
>
> *Kirjastoissa on erillinen lasten osasto, jonne on koottu lapsille sopivaa aineistoa. Kirjat on hyllytetty niin, että eri-ikäisille sopivat ja eri aiheista kertovat kirjat ovat omissa hyllyissään. Kirjat on luokiteltu eri luokkiin kirjaston oman luokituksen mukaisesti. Kirjat ovat järjestetty aakkosjärjestykseen kirjailijan sukunimen mukaan. Sukunimen kolmen ensimmäistä kirjainta näkyvät kirjan selän alareunassa valkoisessa tarrassa. Lasten osastolla on useasti otettu erilleen joitain suosittuja sarjoja tai suositun kirjailijan kirjoja. Osa kirjoista on aina esillä hyllyjen päällä tai pöydällä.*

TEHTÄVÄ

Valitse mieleisesi teema, josta lapset ovat kiinnostuneita tai jonka uskot kiinnostavan lapsia.

Mene paikan päälle kirjastoon tai kirjastosi verkkosivuille, esim. https://rutakko.verkkokirjasto.fi/web/arena, https://kuopio.finna.fi/ tai https://koha.siilinjarvi.fi/ ja etsi valitsemaasi teemaan sopivia kirjoja.

- Teema voi olla esimerkiksi ötökät, perhe, monikulttuurisuus tai tunteet.
- Pyri etsimään mahdollisimman monia eri tyyppisiä kirjoja eri kirjastoluokista. Ne voivat olla esimerkiksi kuvakirjoja, satuja, runoja, tietokirjoja ja sarjakuvia.
- Etsi 8-10 eri kirjaa.
- Ota kirjan kannesta kuva ja kirjoita ylös kirjan tekijä(t) ja kirjan nimi (sekä halutessasi luokan, josta löytyy).
- Muista laittaa kirjat takaisin hyllyyn omalle paikalleen!

Palauta tehtävä yhtenä tiedostona opettajalle.

Kirjakassi

> *Kirjakassi on esimerkiksi päiväkodin lapsiryhmälle valmiiksi koottu paketti erilaisia kirjoja. Kirjoja kootessa tulee huomioida kohderyhmä ja heidän mielenkiinnon kohteensa.*
>
> *Tehtävän tavoitteena on tutustua erilaisiin lasten kirjoihin ja arvioimaan minkälaiset kirjat sopivat eri ikäryhmille.*

TEHTÄVÄ 1 – KIRJAKASSI 1-2 -VUOTIAILLE

- Etsi kirjastosta kohderyhmälle sopivia kirjoja
- Etsi mahdollisimman monesta eri kirjastoluokasta, eli eri tyyppisiä kirjoja
- Esim. ensikirjat, katselukirjat, koskettelukirjat, kurkistuskirjat, kuvakirjat ja äänitehostekirjat

TEHTÄVÄ 2 – KIRJAKASSI 4-5 -VUOTIAILLE

- Etsi kirjastosta kohderyhmälle sopivia kirjoja
- Etsi mahdollisimman monesta eri kirjastoluokasta, eli eri tyyppisiä kirjoja
- Esim. koskettelukirjat, kurkistuskirjat, kuvakirjat, äänitehostekirjat, tietokirjat, lorukirjat, satukirjat ja sarjakuvat

Kokoa kumpaankin ”kassiin” 10-15 kirjaa. Ota kirjan kannesta kuva ja kirjoita ylös kirjan tekijä(t) ja kirjan nimi (sekä halutessasi luokan, josta löytyy). Palauta tehtävä yhtenä tiedostona opettajalle.

Kirjastobingo

Kirjastobingossa tutustutaan kirjaston lasten osastoon ja erilaisiin lasten kirjoihin. Lasten kirjat on jaoteltu eri kirjastoluokkiin, joita ovat esim. kansansadut (81.2), runot (82.2), kertomakirjallisuus: sadut, helppolukuiset (85.12 ja 84.2), tietokirjat (0-9), kuvakirjat (85.22). Erityisesti kuvakirjoja on lajiteltu erikseen esim. suositun kirjailijan (Mauri Kunnas), sarjan (Disney), aiheen (kulkuneuvot), tyypin (pahvikantiset) tai koon (isot ja pienet erikseen) mukaan.

Kirjastossa kirjat ovat pääasiassa luokiteltu tekijän sukunimen mukaan aakkosjärjestyksessä. Esim. Mauri Kunnaksen kirjat löytyvät kirjan selässä olevan tarrassa lukevan KUN-alkukirjainten mukaan.

Ennen tehtävän aloittamista olisi hyvä tutustua lasten osastoon kirjaston henkilökunnan avulla. Tehtävä tehdään opettajan johdolla ja suoritetaan pareittain.

Tehtävän tavoitteena on avata opiskelijoille lasten kirjojen maailmaa: kuinka

- Opettaja antaa jokaiselle parille opiskelijoita bingoruudukon (4x4). Bingon tehtävät on leikattu liuskoiksi.
- Opiskelijat ottavat sokkona yhden tehtävän kerrallaan ja suorittavat siinä olevan tehtävän. Tehtävän vastaus kirjoitetaan ruudukkoon.
- Etsi kirjoja ensin hyllystä. Jos kirjaa ei löydy, se voi olla lainassa tai jossakin esillä. Tarkista hakukoneelta tai kännykällä verkkokirjastosta onko kirja lainassa. Jos se on lainassa, voit vaihtaa tehtävän jokeritehtävään.
- Muista laittaa kirja aina takaisin hyllyyn omalle paikalleen!
- Opettaja hyväksyy vastaukset (liitteenä). Bingo muodostuu, kun ruudukossa on oikeita vastauksia neljä ruutua vakaan, pystyyn tai vinoon.

JOKERITEHTÄVÄT

Jokeritehtäviä käytetään silloin kun joku tehtävien kirjoista on lainassa eikä löydy hyllystä.

VASTAUKSET OPETTAJALLE

6. *Mato ja meri* kirja kertoo madosta, joka tuhoaa touhuillaan omaa elinympäristöään. Kirja ottaa kantaa liikakuluttamiseen ja ympäristön tilaan.

7. *Typy ja muriseva mörkö* kertoo Typystä, joka pääsee lomalle. Typyä alkaa pelottaa, kun on aika mennä nukkumaan. Typystä tuntuu, että sängyn alla voi olla mörkö, vaikka äiti ja isä rauhoittelevat, ettei mörköjä ole olemassa. Kun äiti ja isä lähtevät ulos viettämään kahdenkeskistä aikaa, Typy jää taloon Bertta-tädin kanssa. Silloin huvilassa alkaa tapahtua kummia…

8. *Sinä olet superrakas* kirja isästä ja pojasta ja rakkauden supervoimasta. Kirja auttaa kertomaan, kuinka paljon toista rakastaa. Isän ja pojan yhteisillä seikkailuilla selviää, mitä rakkaus on.

9. *Molli ja kumma* on tarina ystävyydestä, mustasukkaisuudesta ja erilaisuudesta. Kirja kertoo tärkeistä tunnetaidoista.

10. *Missä olet yksisarvinen?* kirjan koloihin voi kurkistella, niitä voi tunnustella ja niistä voi työntää vaikka sormet läpi. Kirjassa etsitään yksisarvista. Ikäsuositus 1+.

11. *Tsirp! Kesän äänet* on pahvinen ääninappikirja, josta voi kuunnella ääniä (äänitehostekirja). Millaisia ääniä kuuluu liikenteessä? Entä kesäisessä luonnossa?

12. *Tatu ja Patu, syömään!* on käsikirja kaikille niille, jotka ovat joskus syöneet, syövät juuri nyt tai suunnittelevat syövänsä.

13. *Lohikäärmeunelmia* kirjan äiti on väsynyt, mutta ei saa unta. Äiti tekee liikaa töitä, sängyssäkin. Kirja kertoo siitä, kun lapsiperheessä ei nukuta. Kirjassa käsitellään myös sitä, miten lapsi ottaa aikuisen roolin.

14. *Ällökirja: kakat, pierut ja pissat* kirja kertoo kaiken mitä olet halunnut tietää eritteistä. Hauskaa tietoa pieruista, räästä, oksennusta, pissasta ja syljestä. Yöks!

15. Onni-poika saa uuden ystävän kirjan päähenkilöt ovat suomalainen Onni ja iranilainen Aram. Kirjan teemat ovat ystävyys ja kulttuurierot.

J1. *Happy happy Clover : seikkailuja Puolikuun metsässä* sarja kertoo puolikuun metsässä asuvasta Chima-jäniksestä. Sarjakuva/manga, luetaan ns. takakannesta etukanteen ja oikealta vasemmalle.

J3. *Missä on pölynimuri?* kirjassa etsitään kuvista esineitä tai ihmisiä. Kirjassa harjoitellaan tarkkaavaisuutta. Sivut ovat täynnä erilaisia pieniä värikkäitä kuvia ja niissä ei ole yhtenäistä tarinaa. Kirja on isokokoinen.

4	8	3	12
11	10	9	14
13	15	7	5
1	6	2	16

1. Millaisia ovat Aisopoksen sadut. Lukekaa yksi satu toisellenne. Kirjoita sadun nimi ja lyhyt kuvaus ruutuun.
2. Etsikää jokin lasten runokirja. Lukekaa kirjasta toisillenne yksi runo. Kenen runoilijan runon luitte? Kirjoita runon nimi ruutuun.
3. Etsi kolme erilaista satua, jossa on päähenkilönä prinsessa tai prinssi. Kirjoita ruutuun, mitkä sadut löysit.
4. Etsi satu, jossa kerrotaan perinteistä tai entisajoista. Kirjoita sadun nimi ja lyhyt kuvaus ruutuun.
5. Etsi satu tai lastenkirja ketusta. Kirjoita sadun/ kirjan nimi ja lyhyt kuvaus ruutuun. Minkä ikäiselle lapselle lukisit satua/ kirjaa?
6. Etsi kirja: Erkintalo, J. Mato ja meri. Kirjoita ruutuun, mistä kirja kertoo.
7. Etsi kirja: Isto, S. Typy ja muriseva mörkö. Kirjoita ruutuun, mistä kirja kertoo.
8. Etsi kirja: Reittu, N. Sinä olet superrakas. Kirjoita ruutuun, mistä kirja kertoo.
9. Etsi kirja: Kirkkopelto, K. Molli ja kumma. Kirjoita ruutuun, mistä kirja kertoo.
10. Etsi kirja: Taplin, S. Missä olet yksisarvinen? Kirjoita ruutuun mikä on kirjan idea sekä minkä ikäisille se on suunnattu.

11. Etsi kirja: Kunnas, M. Tsirp! Kesän äänet. Kirjoita ruutuun mikä on kirjan idea.
12. Etsi kirja: Havukainen, A. Tatu ja Patu syömään! Kirjoita ruutuun, mistä kirja kertoo.
13. Etsi kirja: Tahvanainen, S. Lohikäärmeunia. Kirjoita ruutuun, mistä kirja kertoo.
14. Etsi kirja: Dodson, E. Ällökirja, Kirjoita ruutuun, mistä kirja kertoo.
15. Etsi kirja: Pelliccioni, S. Onni-poika saa uuden ystävän. Kirjoita ruutuun mitkä ovat kirjan päähenkilöt ja teemat.
16. Mikä esillä olevista lasten kirjoista kiinnitti huomiosi? Kirjoita ruutuun kirjan nimi ja miksi se herätti kiinnostuksesi.
J1. Etsi kirja (manga): Tatsuyama, S. Happy happy Clover : seikkailuja Puolikuun metsässä. Kirjoita ruutuun kirjan nimi ja sen päähenkilö. Miten tämä kirja eroaa muista lastenkirjoista?
J2. Etsi kolme Maikki Harjanteen kirjaa, joissa on eri päähenkilö. Kirjoita ruutuun kirjojen nimet.
J3. Etsi kirja: Laval, T. Missä on pölynimuri? Kirjoita ruutuun mikä idea kirjassa on. Miten tämä kirja eroaa tavallisesta kuvakirjasta?
J4. Minkä lasten kirjan kansi on mielestäsi tylsä? Kirjoita ruutuun kirjan nimi ja miksi.

Kertomattomat tarinat

Mäkinen, L., Suvanto, A & Ukkola S. 2017. Eetu, Iitu ja kertomattomat tarinat. Lapsen kerrontataitoja kehittävä satukirja. Jyväskylä: PS-kustannus.

> *Vasussa varhaiskasvatuksen laaja-alaisen osaamisen osa-alueisiin kuuluu mm. lasten ilmaisu- ja ajattelutaitojen kehittäminen.*
>
> *Kirjassa Eetu ja Iitu ja kertomattomat tarinat on tarinoita, joissa lapsi saa itse kertoa kuvien avulla, miten satu etenee. Kirjan avulla lapsi pääsee kertojaksi sen sijaan, että olisi vain kuuntelijan roolissa. Kirjan tarinoissa on selkeä alku, keskikohta ja lopetus. Jokaiseen kuvakertomukseen liittyy apukysymyksiä, joiden avulla aikuinen voi tarpeen mukaan ohjata kerronnan etenemistä.*

TEHTÄVÄ

Tutustu yllä mainittuun kirjaan ja sen tarinoihin. Mistä luokasta kirja löytyy kirjastosta (luokan nimi ja numero)?

Työstä itse kuvakertomus (piirtäen tai valokuvaten), jonka avulla lapsi saa itse kertoa tarinaa.

- Mallia voit ottaa mistä tahansa lastenkirjasta tai kehitellä aivan omat kuvat.
- Kirjassa ei saa olla valmista, luettavaa tarinaa, vaan kuvat vievät tarinaa eteenpäin.
- Liitä kuviin apukysymyksiä aivan kuten Eetun ja Iitun kertomattomissa tarinoissakin on.

Koosta sivut kirjaksi. (Kirjan sidonta onnistuu vaikkapa japanilaisella kirjansidonnalla: esim. https://www.youtube.com/watch?v=w_9ORDH09XQ, jos haluat kirjasta kestävän ja siistin.)

Ota kirjasta ja kirjan aukeamista kuvat ja tee kuvista PowerPoint esitys. Palauta tehtävä yhtenä tiedostona opettajalle.

Leikkiä ja ilmaisua

Martinez-Abarca, T. & Nurmi, R. 2015. Loikaten leikkiin – rohkeasti rooliin! Draamakasvatusta 1-7 -vuotiaille. Helsinki: Lasten keskus.

> *Vasussa varhaiskasvatuksen oppimisen alueisiin kuuluu ilmaisun monet muodot, johon sisältyvät kehollinen ja sanallinen ilmaisu. Myös leikki eri muodoissaan korostuu varhaiskasvatuksessa. Ilmaisun työtapoja ovat erityisesti osallistuminen, yhdessä toimiminen ja kokeminen.*
>
> *Kirjasta Loikaten leikkiin – rohkeasti rooliin! löydät draamakasvatuksen teoriaa sekä käytännön esimerkkejä, leikkejä ja harjoituksia ilmaisuun.*

TEHTÄVÄ 1

Tutustu yllä mainittuun kirjaan. Mistä luokasta kirja löytyy kirjastosta (luokan nimi ja numero)?

Lue kirjasta sivut s. 14-19 ja vastaa kysymyksiin:

- Mitä asioita lapsi voi oppia tai kokea leikkiessään?
- Mikä merkitys on tarinoilla ja roolileikillä lapselle?

Palauta tehtävä yhtenä tiedostona opettajalle.

TEHTÄVÄ 2

Suunnittele ilmaisuleikkituokio, jonka osaisit itse toteuttaa. Hyödynnä kirjan vinkkejä s. 50-71.

Suunnitelman tulee sisältää seuraavat asiat:

- Tavoitteet: mitä lapsi harjoittelee tuokiolla / mihin toiminnalla tähdätään?
- Käytettävät materiaalit ja välineet (mitä kaikkea tarvitset työskentelyyn?)
- Sisältö/ toiminnan kuvaus
- sisällytä tuokioon ainakin
  - lämmittelyleikki,
  - kontakti- ja yhteistyöharjoituksia ja
  - keskittymis- tai rauhoittumisleikki
  - muitakin leikkimuotoja voit käyttää

Palauta tehtävä yhtenä tiedostona opettajalle.

Lasten laulut

> *Vasussa varhaiskasvatuksen oppimisen alueisiin kuuluu ilmaisun monet muodot, johon sisältyy musiikillinen ilmaisu. Tämän tehtävän tarkoituksena on tutustuttaa kirjaston musiikkiosastoon ja erityisesti lasten laulukirjoihin.*

Kirja-arvostelun ohjeet:

- Kirjan tekijä(t) ja kirjan nimi.
- Mitä mieltä olet kirjan ulkoasusta ja kuvituksesta?
- Onko kirjassa jokin teema?
- Miten kirjassa on huomioitu lasten mielenkiinnon kohteet?
- Ovatko laulut mukaansa tempaavia ja helposti opittavia?
- Ovatko laulut lasten kanssa laulettavia vai lapsille laulettavia?
- Vertaa teosta muihin vastaaviin teoksiin?
- Suosittelisitko kirjaa ja miksi? Montako tähteä 1-5 antaisit?

TEHTÄVÄ

Tutustu musiikkiosastoon ja etsi sieltä lasten laulukirjat. Valitse yksi laulukirja, joka on ilmestynyt lähiaikoina. Varmista, että kirjaan kuuluu CD, ellet osaa lukea nuotteja.

a) Tee kirja-arvostelu, jossa arvioit mm. kirjan käyttökelpoisuutta lastenohjaajan työssä.
a) Valitse kirjasta yksi laulu ja mieti, miten sen voi opettaa muille. Valmistaudu opettamaan laulu musiikillisen ilmaisun tunnilla.

Musta tuntuu punaiselta

Rusanen, Kuusela, Rintakorpi & Torkki. 2014. Musta tuntuu punaiselta. Kuvataiteellinen toiminta varhaisiässä. Helsinki: Lasten Keskus.

> *Vasussa varhaiskasvatuksen oppimisen alueisiin kuuluu ilmaisun monet muodot, johon sisältyy kuvallinen ilmaisu. Musta tuntuu punaiselta -kirjasta löytyy tietoa lasten kuvataidekasvatuksesta, kuvallisen ilmaisun kehityksestä sekä kuvallisen ilmaisun suunnittelusta, toteutuksesta ja pedagogisesta dokumentoinnista.*
>
> *Tässä tehtävässä tutustutaan lasten kuvalliseen ilmaisuun Musta tuntuu punaiselta -kirjan avulla ja suunnitellaan kuvallisen ilmaisun tuokioita.*

TEHTÄVÄ 1 – TUTUSTU AIHEESEEN

Tutustu yllä mainittuun kirjaan. Mistä luokasta kirja löytyy kirjastosta (luokan nimi ja numero)?

1. Valitse yksi seuraavista aiheista.
   - Ympäristö, rakennukset ja muotoilu, s. 128-151
   - Taideteoksia tutkimassa, s. 152-161
   - Media on kaikkialla, s. 162-181
2. Lue artikkeli kirjasta ja tee käsitekartta (mind map), johon kokoat aiheesta pääkohdat ja alakohdat:
   - mitä asioita artikkelissa käsitellään?
   - miten aihetta voisi toteuttaa lapsiryhmän kanssa?
   - millaisia materiaaleja olisi hyvä olla, jotta toiminta onnistuisi?
   - mitä muuta aiheen käsitteleminen lasten kanssa vaatisi?

Voit tehdä käsitekartan tietokoneella tai käsin esim. kartongille ja ottaa siitä valokuvan.

TEHTÄVÄ 2 – SUUNNITTELE JA TOTEUTA

Oletamme, että lapset ovat kiinnostuneet edellisessä tehtävässä valitsemastasi aiheesta. Suunnittele aiheeseen liittyen kaksi taidetuokiota lapsiryhmälle. Voit itse päättää minkä ikäisiä lapset ovat ja onko kyseessä pienryhmä vai isompi ryhmä. Huomioi nämä suunnitelmassa.

- Tuokion kesto n. 20-60 min riippuen lasten iästä ja aiheesta.
- Suunnitelman tulee sisältää vähintään seuraavat asiat:
  - Teema/aihe
  - Lapsiryhmän kuvaus
  - Kuvallisen ilmaisun tavoitteet: mitä lapsi harjoittelee tuokiolla / mitä taitoja lapset harjoittelevat?
  - Muiden alueiden tärkeimmät tavoitteet.
  - Laaja-alainen osaaminen (Mitkä laaja-alaisen osaaminen alueet näkyvät/ yhdistyvät tuokioihin?)
  - Missä ja milloin tuokio toteutetaan (jos pystyy määrittelemään)?
  - Aiheeseen motivointi (Miten innostat lapset aiheeseen? Miten pohjustat tekemisen lapsille eli miten aloitat tuokion?)
  - Käytettävät materiaalit ja välineet (mitä kaikkea tarvitset työskentelyyn?)
  - Työjärjestys (kirjoita auki tuokion rakenne, arvioi myös miten paljon aikaa menee mihinkin toimintoon).

Palauta tehtävät yhtenä pakettina opettajalle.

Lorukortit

> *Loruissa leikitellään kielellä ja niissä voi olla riimejä. Loruihin voidaan yhdistää liikkeitä tai kehorytmejä. Lorujen avulla lasten kielellinen muisti ja sanavarasto kehittyy ja ne tukevat lasten kehitystä laaja-alaisesti.*
>
> *Lorukortit ovat lapsen käteen sopivia kortteja, joissa toisella puolella on loru ja toisella puolella loruun sopiva kuva. Lorukortteja voi käyttää päiväkodissa yhteisillä lorutteluhetkillä, musiikkituokioilla ja vaikkapa aamupiirissä.*

TEHTÄVÄ – VALMISTA LORUKORTIT

1. Selvitä mistä kirjastoluokasta löytyy runokirjoja?
2. Etsi loruja, jotka sopivat valitsemallesi ikäryhmälle (esim. 3-vuotiaat lapset). Lorut voivat olla johonkin teemaan liittyviä esimerkiksi värejä, numeroita, eläimiä, kulkuvälineitä.
3. Piirrä tai etsi netistä (muista varmistaa käyttöoikeudet) loruihin sopivat kuvat.
4. Kirjoita lorut kortin taakse käsin tai tulosta lorut ja liimaa ne kortin taakse.
5. Tee lisäksi loruille lorupussi tai -laatikko.

Täältä löytyy esimerkki lorukorteista:

Lue lapselle. 2020. Lorukortit aktivoivat lasta. Lukukeskus ry. Viitattu 16.2.2020, https://luelapselle.fi/wp-content/uploads/2019/04/lorukortit-2019-8-4-suomi-50_000_tulostettava.pdf

Näin lorukortit toimivat:

Lapsi saa nostaa lorupussista tai -laatikosta kortin kerrallaan. Lorutellessa lapsiryhmän kanssa voi laulaa esimerkiksi seuraavaa laulua:

> ”Kuka saa, kuka saa
> lorupussiin kurkistaa?
> Tillintallin tömpsis.”

Lapsen valitseman kortin loru luetaan yhdessä lasten kanssa.